

Nederlandse diminutieven

Een exploratief onderzoek naar diminutievorming in het Nederlands door een- en meertalige kinderen

Eindwerkstuk BA Nederlandse Taal en Cultuur, blok 4, 2021

Naam: Anneke Dubbeld
Studentnummer: 6638481
Cursuscode: NE3V19006
ECTS: 7,5
Begeleider: Marjo van Koppen
Tweede lezer: Eddy Ruys
Aantal woorden: 10,994 (exclusief tabellen)

Inhoud

Samenvatting.....	4
1. Inleiding.....	5
1.1 Onderzoek naar diminutiefgebruik in kindertaal.....	5
1.2 Doel van het onderzoek.....	6
1.3 Opbouw van het verslag.....	6
2. Theoretisch kader.....	7
2.1 Taalverwerving en diminutievorming in het Nederlands.....	7
2.2 Eerder onderzoek naar verkleinwoorden in kindertaal.....	7
2.3 Diminutievorming binnen de Indo-Europese taalfamilie.....	8
2.4 Onderzoeksvragen.....	9
3. Methode.....	10
3.1 Deelvraag 1, eentalige Nederlandse kinderen.....	10
3.1.1 Corpusonderzoek.....	10
3.1.2 Een kwantitatieve analyse.....	10
3.1.3 Een kwalitatieve analyse.....	13
3.2 Deelvraag 2, Fries-Nederlandse kinderen.....	14
3.3 Deelvraag 3, Engels-Nederlands kind.....	14
3.4 Deelvraag 4, Italiaans-Nederlands kind.....	15
3.5 Deelvraag 5, Frans-Nederlandse kinderen.....	15
4. Resultaten.....	16
4.1 Deelvraag 1, eentalige Nederlandse kinderen.....	16
4.1.1 Een kwantitatieve analyse.....	16
4.1.2 Een kwalitatieve analyse.....	17
4.2 Deelvraag 2-5.....	19
4.2.1 Nederlandse diminutievorming volgens het volwassen patroon door meertaligen en vier categorieën afwijkingen van dit patroon.....	19
4.2.2 Deelvraag 2, Fries-Nederlandse kinderen.....	20
4.2.3 Deelvraag 3, Engels-Nederlands kind.....	21
4.2.4 Deelvraag 4, Italiaans-Nederlands kind.....	22
4.2.5 Deelvraag 5, Frans-Nederlandse kinderen.....	23
4.2.6 Vergelijking tussen de groepen meertaligen.....	24
5. Conclusie.....	26
6. Discussie.....	28

6.1 Nadere bespreking conclusies en beperkingen van het onderzoek	28
6.2 Suggesties voor vervolgonderzoek.....	30
7. Literatuurlijst	31
8. Bijlagen	33
8.1 Deelvraag 1, Nederlands	33
8.1.1 Overzicht levensjaar 1	33
8.1.2 Overzicht levensjaar 2	33
8.1.3 Overzicht levensjaar 3	34
8.1.4 Overzicht levensjaar 4	35
8.1.5 Overzicht levensjaar 5	35
8.2 Deelvraag 2, Fries-Nederlands	36
8.3 Deelvraag 3, Engels-Nederlands.....	44
8.4 Deelvraag 4, Italiaans-Nederlands	50
8.5 Deelvraag 5, Frans-Nederlands	56
8.5.1 Annick.....	56
8.5.2 Anouk	57

Samenvatting

Een uniek taalkundig verschijnsel in het Nederlands is verkleinwoordvorming, ook wel diminutiefformatie genoemd, wat in het Nederlands plaatsvindt door toevoeging van de suffixen *-tje*, *-etje*, *-pje*, *-kje* of *-je* en waar tot heden nog weinig onderzoek naar is verricht. In dit exploratieve onderzoek is op een kwantitatieve en kwalitatieve manier gekeken naar diminutiefvorming door een- en meertalige kinderen in de leeftijd van 1 tot 6 jaar in hun Nederlands. Om de onderzoeksvraag te beantwoorden, is kindertaalmateriaal van eentalige Nederlandse kinderen onderzocht, evenals beschikbaar kindertaalmateriaal van meertalige kinderen die naast het Nederlands een diminutiefrijke of diminutiefarme taal uit twee groepen van de Indo-Europese taalfamilie, de Germaanse (Fries of Engels) en de Romaanse (Italiaans of Frans) taalgroep, spreken. Er is nagegaan welke patronen van verkleinwoordvorming in het Nederlands voorkomen in kindertaal van een- en meertalige kinderen en waarin wordt afgeweken van het volwassen patroon.

Uit de resultaten bleek dat zowel een- als meertalige kinderen voornamelijk gebruikmaken van diminutiefvorming in het Nederlands met de suffixen *-etje*, *-je* en *-tje*. De Nederlandse, eentalige kinderen vertonen vanaf het eerste diminutiefgebruik in levensjaar 1 nauwelijks tot geen afwijkingen ten opzichte van het volwassen patroon. Meertalige kinderen daarentegen vertonen tot een leeftijd van 6 jaar afwijkende diminutiefvormen in hun Nederlands. Door codewisseling tussen en binnen zinnen kwamen bij alle groepen meertaligen diminutieven uit de vreemde taal voor in hun Nederlands, er werd alleen van code gewisseld *binnen* woorden bij meertaligheid met de Germaanse talen Fries en Engels en er ontstonden bij alle groepen meertaligen afwijkende verkleinvormen die niet direct te maken hadden met de tweede taal, zoals het gebruik van de suffixen *-jen* en *-ie*. Verder was de invloed van de tweede taal zichtbaar in aanspreekvormen van andere personen met een diminutiefvorming.

Concluderend geeft deze studie aanleiding tot nader onderzoek naar diminutiefvorming in het Nederlands door een- en meertalige kinderen, waarbij meer uitgebreide corpora bestudeerd dienen te worden, om meer inzicht te krijgen in de taalontwikkeling van een- en meertalige kinderen in het algemeen en het proces van diminutiefvorming in de vroege fasen in het bijzonder.

Steutelwoorden: verkleinwoorden, diminutieven, diminutiefformatie, taalontwikkeling, kinderen, meertaligheid, Nederlands, Fries, Engels, Italiaans, Frans.

1. Inleiding

1.1 Onderzoek naar diminutiefgebruik in kindertaal

Een uniek taalkundig verschijnsel in het Nederlands is verkleinwoordvorming, ook wel *diminutiefformatie* genoemd. In het Nederlands worden verkleinwoorden gevormd door middel van morfologische afleiding, namelijk de toevoeging van het suffix *-tje* en zijn vormvarianten (*-etje*, *-pje*, *-kje* en *-je*) aan een reeds bestaand woord (De Haas & Trommelen, 1993). Verkleinwoorden zijn al zichtbaar in hele vroege kindertaal en kunnen dan ook voorkomen in de verschillende afleidingsvormen (Scharlaekens, 2009). Scharlaekens (2009) bespreekt een onderzoek bij zes Vlaamssprekende kinderen van 1 tot 3 jaar oud, waarbij drie opeenvolgende stadia in het gebruik van verkleinwoorden werden vastgesteld die resulteerden in normale, volwassen proporties van diminutiefgebruik rond de leeftijd van 2;7 en 2;11 jaar. Buiten het genoemde onderzoek, is er verder weinig onderzoek naar verkleinwoordverwerving in Nederlandse kindertaal: er is weinig longitudinaal onderzoek verricht naar verkleinwoorden en de ontwikkeling die Nederlandse kinderen doormaken in het gebruik van verkleinwoorden (Scharlaekens, 2009). Binnen het bestaande onderzoek is er verder weinig beschreven van en geanalyseerd over de verschillen tussen diminutievorming in kindertaal en in het Nederlands van volwassen sprekers. Om inzicht te krijgen in kindertaalontwikkeling in het algemeen en het veelvoorkomende morfologische proces van diminutievorming in het bijzonder, wordt in dit onderzoek allereerst gekeken naar het gebruik van Nederlandse verkleinwoorden door eentalige, Nederlandse kinderen.

Daarbij komt dat Nederland een meertalig land is waarin veel kinderen twee- of meertalig worden opgevoed (Nortier, 2009). Meertalige kinderen in Nederland komen op deze manier in aanraking met talen die onderling in meer of mindere mate van elkaar verschillen, waarbij in taalvergelijkend onderzoek vaak wordt gekeken naar de verwantschap van talen (Van Loey, 1970). Het Nederlands is een West-Germaanse taal die behoort tot de Indo-Europese taalfamilie. Sommige talen die in Nederland worden gesproken als tweede taal behoren tot deze zelfde taalfamilie en zijn dus nauw verwant aan het Nederlands, zoals het Fries en Engels. Het Fries wordt net als het Nederlands gezien als een diminutiefrijke taal, wat inhoudt dat diminutievorming veel voorkomt in het Fries en wordt gedaan middels toevoeging van suffixen als *-ke* (Ytsma, 1992). Daarentegen wordt het Engels gezien als diminutiefarme taal, omdat verkleining eerder wordt aangegeven door toevoeging van een adjectief uit het woordveld *klein*, zoals *a little* (Van Loey, 1970). Dit onderscheid tussen diminutiefrijke en -arme talen bestaat ook binnen de Romaanse talen, die minder nauw verwant zijn aan het Nederlands maar wel veel voorkomen in Nederland als tweede taal. Een veelvoorkomende diminutiefrijke Romaanse taal is het Italiaans en een diminutiefarme Romaanse taal is het Frans.

Talen verschillen dus in hun realisatie van het verkleinwoord en meertalige kinderen in Nederland komen op deze manier in aanraking met talen die onderling verschillen in de wijze van diminutievorming (Savickiene & Dressler, 2007). Bovendien lijken sommige talen meer op elkaar dan andere talen, omdat ze al dan niet behoren tot dezelfde taalfamilie (Van Loey, 1970). De verschillen tussen talen kunnen leiden tot codewisseling, waarbij sprekers verschillende talen met elkaar vermengen (Gardner-Chloros, 2008). Daarom wordt in dit exploratieve onderzoek ook gekeken naar het gebruik van verkleinwoorden in het Nederlands door meertalige Nederlandse kinderen die ook Fries, Engels, Italiaans of Frans spreken, om te zien in hoeverre zij het patroon van eentalige kinderen volgen en of meertalige kinderen andere soorten afwijkingen vertonen in Nederlandse diminutievorming.

1.2 Doel van het onderzoek

Dit onderzoek heeft als doel de verkenning van zowel kwantitatieve als kwalitatieve aard naar diminutievorming in kindertaal. Dit onderzoek draagt daarmee bij aan onze kennis over de taalontwikkeling van Nederlandse kinderen in het algemeen en het gebruik van diminutieven in de vroege fasen van ontwikkeling in het bijzonder. Tevens wordt inzicht geboden in het gebruik van Nederlandse diminutieven door meertalige kinderen. Er wordt gekeken naar meertalige kinderen die naast het Nederlands een diminutiefrijke of een diminutiefarme taal uit twee subgroepen van de Indo-Europese taalfamilie, de Germaanse (Fries of Engels) en de Romaanse (Italiaans of Frans) taalgroep, spreken.

1.3 Opbouw van het verslag

In hoofdstuk 2 wordt de theoretische achtergrond geschetst van dit onderzoek. Het begint met een overzicht van taalverwerving in het Nederlands en het voorkomen van diminutievorming in de taalverwerving. Vervolgens wordt het taalkundige verschijnsel *verkleinwoord* nader beschreven en wordt bestaand onderzoek naar verkleinwoorden aangehaald. Tevens wordt diminutievorming besproken van talen uit de Indo-Europese taalfamilie die in dit onderzoek centraal staan, namelijk Fries, Engels, Italiaans en Frans. Dit zal leiden tot de formulering van de onderzoeksvragen. In hoofdstuk 3 wordt een verantwoording van de methodologie gegeven, waarna in hoofdstuk 4 de resultaten van het onderzoek worden beschreven. Deze resultaten zullen leiden tot een conclusie in hoofdstuk 5. In de discussie in hoofdstuk 6 zal verder worden ingegaan op de conclusies en zullen beperkingen en implicaties van het onderzoek besproken worden.

2. Theoretisch kader

2.1 Taalverwerving en diminutievorming in het Nederlands

Het proces van taalverwerving kan worden beschreven in verschillende opeenvolgende ontwikkelingsfasen, waarbij vaak wordt gekeken naar de eerste 5 of 6 levensjaren (Scharlaekens, 2009). In de ontwikkeling wordt vaak een indeling gemaakt in drie fasen:

1. De pre-linguale periode (0 - 1 jaar), een periode waarin nog geen woorden voorkomen;
2. De vroeg-linguale periode (1 - 2.5 jaar), een periode waarin de eerste begrijpelijke woorden en korte zinnnetjes voorkomen;
3. De differentiatiefase (2.5 - 5 jaar), een periode waarin langere en meer volledige zinnen verschijnen, waarbij het kind ook morfologie gaat toepassen.

Het gebruik van diminutieven is een van de vroegst verworven morfologische vaardigheden (Scharlaekens, 2009). Het is al zichtbaar in de vroeg-linguale periode en kan voorkomen in verschillende vormen. Verkleinwoorden in het Nederlands worden gevormd door aan een reeds bestaand woord een achtervoegsel te hechten (De Haas & Trommelen, 1993). Dit is het onbeklemtoonde suffix *-tje* en zijn vormvarianten, namelijk *-etje*, *-pje*, *-kje* en *-je*. Doorgaans worden deze vijf varianten gebruikt bij verschillende typen ongelede woorden (De Haas & Trommelen, 1993):

- a) *-etje* bij woorden die eindigen op nasalen of /l/ die onmiddellijk voorafgegaan worden door een korte vocaal (*gum-etje*) en bij eenlettergrepige woorden die eindigen op /r/, voorafgegaan door een korte vocaal (*kar-etje*);
- b) *-pje* bij woorden die eindigen op de volgorde lange vocaal, diftong (*lichaam-pje*) of schwa plus /m/ (*bezem-pje*) en na vormen die eindigen op de volgorde vocaal plus /l/ of /r/ plus /m/ (*zalm-pje*);
- c) *-kje* na woorden met meerdere lettergrepen die eindigen op *-ing*, waarbij het hoofdaccent op de voorlaatste lettergreep valt (*pudding-kje*);
- d) *-je* na woorden die eindigen op een obstruent, die na het toevoegen van een suffix altijd stemloos is (*streep-je*);
- e) *-tje* wordt gebruikt bij eigenlijk alle omgevingen die niet door (a)-(d) worden gedekt, namelijk:
  - na woorden die eindigen op de consonanten /n/, /l/ of /r/, mits zij worden voorafgegaan door een schwa, diftong of lange vocaal (*banaan-tje*);
  - na woorden met meerdere lettergrepen die eindigen op een korte vocaal plus /r/ (*dollar-tje*);
  - na woorden die eindigen op een vocaal (kort, lang, diftong of schwa) (*pastei-tje*);
  - na woorden die eindigen op de halfvocalen /j/ of /w/ (*zenuw-tje*).

Deze opsomming bevat de meeste vormen van verkleinwoorden in volwassen Nederlands, alhoewel verschillende uitzonderingen die De Haas & Trommelen (1993) beschrijven niet zijn vermeld.

2.2 Eerder onderzoek naar verkleinwoorden in kindertaal

Ondanks het veelvuldig voorkomen van verkleinwoorden in kindertaal, is er weinig longitudinaal onderzoek verricht naar verkleinwoorden en wat voor ontwikkeling eentalige Nederlandse kinderen doormaken in het gebruik van verkleinwoorden (Scharlaekens, 2009). Scharlaekens (2009) noemt een onderzoek bij zes Vlaamssprekende kinderen van 1 tot 3 jaar oud, waarbij drie opeenvolgende

stadia werden vastgesteld. De leeftijden waarin deze stadia optreden in de kindertaalontwikkeling verschillen per kind. In het eerste stadium gebruiken kinderen vooral de onverbogen vorm van woorden, zoals *paad* (paard). In de volgende periode begint het kind diminutievormen te gebruiken met zowel *-ke* als *-je* voor woorden die het kind eerst wel in de basisvorm uitsprak. In de derde fase is er sprake van overgeneralisatie van het diminutief, waarbij het overvloedig en voor alles gebruikt wordt. Na een periode van heel intensief diminutiefgebruik wordt het teruggebracht tot normale proporties rond de leeftijd van 2;7 jaar en 2;11 jaar. Vanwege de veelgebruikte vorm *-ke* dat wel in het Vlaams voorkomt maar niet in het Nederlands van Nederland kan dit onderzoek geen volledig licht werpen op de ontwikkeling van het diminutiefsuffix in het hele Nederlandse taalgebied. Bovendien is de taal van deze kinderen maar gevolgd tot een leeftijd van maximaal drie jaar en zijn geen kwantitatieve onderzoeksresultaten beschikbaar van de genoemde 'normale' proporties.

2.3 Diminutievorming binnen de Indo-Europese taalfamilie

Ook over het gebruik van Nederlandse verkleinwoorden door méertalige kinderen is nauwelijks tot niets bekend, terwijl een meertalige opvoeding vaak voorkomt in Nederland (Nortier, 2009). In onderzoek van Dijkstra (2013) is al wel naar voren gekomen dat er sprake was van codewisseling bij meertalige kinderen in het gebruik van Nederlandse verkleinwoorden. Dijkstra deed onderzoek naar de rol van taalinput in de vroege taalontwikkeling van Fries-Nederlandse peuters (2,5 - 4 jaar) en vond onder andere een mix van het Fries en Nederlands. Diminutievorming komt veel voor in het Fries en wordt veelal gedaan door de toevoeging van het suffix *-ke*, *-tsje* of *-je* (Ytsma, 1992). In een Nederlandse uiting kwam bijvoorbeeld de vorm *paardsje* voor, waarbij het Friese diminutiefsuffix *-sje* werd gebruikt in plaats van de Nederlandse vorm *-je* (Dijkstra, 2013). Dit volgt uit de toepassing van de Friese patronen van diminutievorming, zoals beschreven door Ytsma (1992):

- a) *-ke* wordt toegevoegd aan een stam die eindigt op een klinker, diftong of [m, p, f, s, r]
- b) *-tsje* wordt gebruikt als suffix na [l, n, t, d]
- c) *-je* wordt gebruikt na een stam die eindigt op de velaren [k, x, ɣ]. De /ng/ wordt /nk/ voor het verkleinwoord.

Het Engels is, net als het Fries, een West-Germaanse taal en is de meest gesproken vreemde taal in Nederland (Nortier, 2009). In tegenstelling tot het Nederlands en Fries, wordt het Engels gezien als een diminutiefarme taal (Van Loey, 1970). Diminutieven worden niet gevormd door een vaststaande morfologische toevoeging, maar verkleining wordt eerder aangegeven door andere linguïstische middelen, zoals het gebruik van de zinsnede *the little* (Schneider, 2003). Er bestaat geen overeenstemming in de literatuur over suffixen in het Engels die wél moeten worden gezien als verkleinende suffixen, waarbij het voornamelijk gaat over de suffixen *-ie/-y*, *-ette*, *-let*, *-sky*, *-ling* en *-kin*. Een voorbeeld met een dergelijk suffix is *piglet* met suffix *-let* voor de aanduiding van een klein varken, ofwel *biggetje*. Een ander voorbeeld is *cigarette*, waarbij het suffix *-ette* kleinheid uitdrukt.

Het onderscheid tussen diminutiefrijke en diminutiefarme talen bestaat niet alleen binnen de Germaanse talen, maar ook binnen de Romaanse talen. De Romaanse talen behoren evenals de Germaanse talen tot de Indo-Europese taalfamilie, maar staan dus verder af van het Nederlands. Een diminutiefrijke Romaanse taal is het Italiaans. Binnen het Italiaans bestaan veel diminutiefsuffixen, die onder zijn te verdelen in drie categorieën (Noccetti et al., 2007). De eerste categorie, *simpele diminutieven*, omvat suffixen als *-ino*, *-etto*, *-otto* en *-onzolo*. Een voorbeeld is *maiale*, wat wordt verkleind tot *maialino* met suffix *-ino* als aanduiding voor *varkentje*. De tweede categorie omvat *samengestelde diminutieven*, wat inhoudt dat er in het Italiaans de mogelijkheid bestaat om dubbele

suffixen te gebruiken die een andere betekenis aan een woord geven met een meer informele lading. Voorbeelden zijn de suffixen *-in-etto*, *-in-otto* en *-ett-ino*, zoals toegepast in het woord *orso* voor het Nederlandse *beer*, wat verkleind wordt tot *orsetino* met het suffix *ett-ino*. De derde categorie diminutiefsuffixen omvat verkleinende suffixen met *tussenvoegsels*, zoals *-er-ozzo*, *-ic-ello* en *-ar-ino*. De tussenvoegsels *-er*, *-ic* en *-ar* zijn 'lege' morfemen tussen het basiswoord en het verkleinsuffix. Een voorbeeld is het Italiaanse woord *cuore* voor het Nederlandse *hart*, dat verkleind wordt tot *hartje* middels het suffix *-ic-ino* tot *cuoricino*.

Een diminutiefarme Romaanse taal is het Frans. Het Frans heeft geen speciale suffixen om diminutieven te vormen (Poplawska, 2018). Net als het Engels geeft het Frans veel verkleiningen aan door het gebruik van constructies met een adjectief uit het woordveld *klein*, bijvoorbeeld *une petite maison* voor de aanduiding van *een huisje*. Er komen wel verkleinende achtervoegsels voor, zoals *-ette*, *-eau*, *-otin*, *-on*, *-in*, en *-ille*, maar deze zijn niet productief. Ze worden dus nog weleens aangetroffen in versteende vormen, zoals *maisonette* met het suffix *-ette* voor *huisje*.

2.4 Onderzoeksvragen

Samengevat is er een gebrek aan systematisch onderzoek naar de ontwikkeling van diminutievorming in het Nederlands. Bovendien bestaan er grote verschillen tussen diminutievorming in verschillende talen die in Nederland door meertalige kinderen worden gesproken en voor dit onderzoek in het bijzonder, het Engels, Fries, Frans en Italiaans. Het gegeven dat er in onderzoek naar taalverwerving vaak wordt gekeken naar de eerste 5 of 6 levensjaren (Scharlaekens, 2009), heeft mij gebracht tot een exploratief onderzoek met de volgende hoofdvraag:

Hoe vormen een- en meertalige kinderen in de leeftijd van 1 tot 6 jaar diminutieven in hun Nederlands?

Om deze hoofdvraag te beantwoorden, zijn de volgende deelvragen opgesteld:

1. Hoe worden Nederlandse diminutieven gebruikt door eentalige Nederlandse kinderen en is er een bepaalde ontwikkeling waar te nemen?
2. Hoe worden diminutieven gevormd door Fries-Nederlandse kinderen in hun Nederlands?
3. Hoe worden diminutieven gevormd door Engels-Nederlandse kinderen in hun Nederlands?
4. Hoe worden diminutieven gevormd door Italiaans-Nederlandse kinderen in hun Nederlands?
5. Hoe worden diminutieven gevormd door Frans-Nederlandse kinderen in hun Nederlands?

Gezien de afwezigheid van literatuur over Nederlandse diminutievorming in kindertaalverwerving en het exploratieve karakter van dit onderzoek, zijn er geen hypothesen geformuleerd.

3. Methode

3.1 Deelvraag 1, eentalige Nederlandse kinderen

3.1.1 Corpusonderzoek

Om de onderzoeksvraag te beantwoorden is getranscribeerd kindertaalmateriaal nodig van een- en meertalige kinderen tot een leeftijd van 6 jaar. Voor de beantwoording van de eerste deelvraag wordt een corpusonderzoek uitgevoerd met gebruikmaking van het corpus *VanKampen* (Van Kampen, 1997), dat beschikbaar is op CHILDES (MacWhinney, 2000). Dit corpus bestaat uit kindertaalmateriaal van Laura en Sarah. Van Laura zijn 74 fragmenten beschikbaar tussen de leeftijden van 1;9 jaar en 5;10 jaar. Van Sarah zijn 50 fragmenten beschikbaar tussen de leeftijden van 1;6 jaar en 5;2 jaar. Dit corpus is zeer geschikt voor de beantwoording van deze deelvraag, doordat een groot deel van de taalverwerving in deze leeftijdsfase plaatsvindt (Scharlaekens, 2009).

Om het corpus op een efficiënte manier te bestuderen, zal gebruik worden gemaakt van de zoekmachine GrETEL4 (Augustinus et al., 2012). GrETEL staat voor **G**reedy **E**xtraction of **T**rees for **E**mpirical **L**inguistics. Het corpus Van Kampen is recent syntactisch geannoteerd. Met behulp van deze verrijkte versie kan met GrETEL gezocht worden in de treebank van Laura en Sarah naar de hoeveelheid verkleinwoorden die wordt gebruikt per levensjaar, maar ook naar de specifieke vormen die worden gebruikt. De eerste deelvraag wordt dus zowel kwantitatief als kwalitatief onderzocht.

3.1.2 Een kwantitatieve analyse

De beantwoording van de eerste deelvraag omvatte allereerst een kwantitatieve analyse. Om de hoeveelheid gebruikte verkleinwoorden te vinden, is gebruik gemaakt van een XPath Search. Verkleinwoorden zijn gevonden door het commando `//node[@graad="dim"]` in te typen (zie Figuur 1).

Figuur 1

Screenshot van een XPath Search naar verkleinwoorden

XPath Search

[XPath](#) / [Treebanks](#) / [Results](#) / [Analysis](#)

XPath Query

```
//node[@graad="dim"]
```

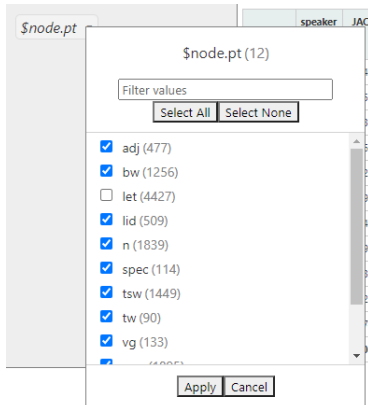
Het corpus van Laura is onderzocht door de treebank 'vklaura: *vklaura*' aan te vinken en het corpus van Sarah door 'vksarah: *vkSarah*' aan te vinken. Bij het selecteren van de betreffende treebank kon worden gekozen om fragmenten per levensjaar te onderzoeken, dus bijvoorbeeld het aantal gebruikte verkleinwoorden in jaar 1 (zie Figuur 2). Op deze manier kon in de resultaten een ontwikkeling worden weergegeven van het aantal gebruikte verkleinwoorden per levensjaar.

mee bij het woorden aantal. Omdat er binnen dit onderzoek alleen wordt gekeken naar het aantal gebruikte *woorden*, is binnen het balkje *\$node.pt* de optie *let* uitgeschakeld, zodat de leestekens niet werden meegerekend bij het woorden aantal (zie Figuur 5).

Figuur 5

Screenshot met optie binnen een analysetabel voor het niet meetellen van leestekens bij woorden aantal

Dit gaf een analysetabel zoals zichtbaar in Figuur 6, waaruit het totale aantal gebruikte woorden per persoon kon worden afgelezen. Echter, deze woorden aantallen waren vaak groot en de percentages verkleinwoorden waren dermate laag dat ze niet goed te vergelijken waren tussen sprekers. Het aantal gebruikte zelfstandige naamwoorden ('n') was ook af te lezen uit deze tabel. Omdat verkleinwoorden meestal worden gevormd met een zelfstandig naamwoord als basis, is ervoor gekozen om het percentage verkleinwoorden te berekenen van het totale aantal gebruikte zelfstandige naamwoorden ('n') per persoon. Het totale aantal gebruikte woorden is nog wel vermeld in de resultaten, zodat een beter beeld gevormd kon worden van het taalgebruik.

Figuur 6

Screenshot van een analysetabel met aantal gebruikte verkleinwoorden per spreker

Analysis Table

Click on a cell in the table to view those documents.

Table

Count

	speaker	JAC	LAU	NIE	Totals
\$node.pt					
adj		341	77	59	477
bw		859	212	185	1,256
lid		433	11	65	509
n		966	715	158	1,839
spec		28	84	2	114
tsw		593	723	133	1,449
tw		49	34	7	90
vg		98	4	31	133
vnw		1,339	313	243	1,895
vz		328	57	63	448
ww		1,374	200	204	1,778
Totals		6,408	2,430	1,150	9,988

3.1.3 Een kwalitatieve analyse

De beantwoording van de eerste deelvraag omvatte eveneens een kwalitatieve analyse. De gebruikte verkleinwoorden zijn nader geanalyseerd, waarvoor wederom gebruik is gemaakt van de XPath Search `//node[@graad="dim"]`. De optie *Include context in results* is aangevinkt om in de resultaten de zin voor en na het betreffende woord te zien, zodat een bredere context beschikbaar was (zie Figuur 7).

Figuur 7

Screenshot van een XPath Search naar verkleinwoorden met de optie 'Include context in results'

XPath Search

XPath / Treebanks / Results / Analysis

XPath Query

```
//node[@graad="dim"]
```

Include context in results ⓘ

Het aanklikken van *next* bij de resultaten gaf een analysetabel. In de tabel is het balkje met de gebruikte lemma's ($\$node.lemma$) afgezet tegen het balkje van de sprekers (*speaker*). Op deze manier waren in de tabel de verschillende lemma's zichtbaar waar de sprekers een verkleinwoord van hadden gemaakt (zie Figuur 8). Bepaalde niet-bestaande of afwijkende vormen waren dus goed zichtbaar in de tabel. Figuur 8 laat bijvoorbeeld zien dat Laura in fragment *year1-701* het woord *eetjes* gebruikt, terwijl ze *eendjes* bedoelt. Als lemma stond hier in de tabel een *e*.

Figuur 8

Screenshot van een analysetabel met gebruikte lemma's per spreker

Analysis Table

Click on a cell in the table to view those documents.

Table		date	SES	months	\$node.pt											
Count	\$node.lemma															
speaker	\$node.lemma	appel	bak	beer	beet	bobbel	boek	bord	cijfer	deken	doos	e	eend	ezel	fruit_hap	
JAC		3	2	5	33	1	30	1	1	1	1		4	2	3	
LAU				4	1		1					3	4			
NIE																
Totals		3	2	9	34	1	31	1	1	1	1	3	8	2	3	

Per levensjaar is geanalyseerd welke patronen van verkleinwoordvorming die in De Haas & Trommelen (1993) worden besproken voorkomen in kindertaal en in welke leeftijd. Vanwege de omvangrijkheid van het corpus is ervoor gekozen om per vorm van verkleining volgens het volwassen patroon één voorbeeld te noteren per levensjaar per spreker. Vervolgens zijn de vormen in

kindertaal die afwijken van het volwassen Nederlands apart genoteerd en geanalyseerd. Er is een overzicht gemaakt van afwijkende vormen van het volwassen Nederlands per levensjaar per spreker.

3.2 Deelvraag 2, Fries-Nederlandse kinderen

De beantwoording van de deelvragen 2 tot en met 5 was vooral exploratief. Idealiter was voor elk van de talen Fries, Engels, Italiaans en Frans een corpus met spontaan kindertaalmateriaal van meertalige kinderen tot een leeftijd van 6 jaar onderzocht. Dit was niet beschikbaar. Daarom is in dit onderzoek op een exploratieve, kwalitatieve manier gekeken naar beschikbaar getranscribeerd kindertaalmateriaal van meertalige kinderen tot de leeftijd van 6 jaar. Per groep meertaligen is gekeken welke patronen van diminutievorming in het volwassen Nederlands (De Haas & Trommelen, 1993) voorkomen in de corpora. Tevens is gekeken welke afwijkingen van dit patroon voorkomen. Er is gekeken of de afwijkingen passen bij de patronen van het Nederlands of de andere taal en of er patronen van afwijkingen zichtbaar waren binnen en tussen de verschillende vormen van meertaligheid.

Voor kindertaalmateriaal van Fries-Nederlandse meertalige kinderen is gebruik gemaakt van een deel van een corpus transcripties uit het promotieonderzoek van Bosma (2017). Wegens privacyoverwegingen zijn de data niet openbaar. Het corpus omvat narratieven van kinderen (5-8 jaar) die drie jaar zijn gevolgd en ieder jaar een Fries en een Nederlands verhaaltje hebben verteld. De eerste transcripties zijn afkomstig uit 2014 en omvatten data van 77 kinderen van 5-6 jaar oud. Omdat het onderzoek gaat over kinderen tot een leeftijd van 6 jaar, zijn alleen deze 77 transcripties gebruikt. In deze transcripties waren de kinderen dus 5 of 6 jaar oud.

De 77 Nederlandse dialogen zijn door de onderzoeker doorgelezen en alle woorden met een vorm van een Nederlandse of Friese verkleining die werden gebruikt door de kinderen zijn genoteerd. De standaardvormen zijn opgesomd en er is bekeken welke patronen van verkleinwoordvorming in het Nederlands, die in De Haas & Trommelen (1993) worden besproken, voorkomen in kindertaal. Bij de afwijkende verkleiningen is eveneens een analyse gegeven van de gebruikte vorm. In geval van onduidelijke of onbekende vormen is gebruik gemaakt van de digitale versie van het Woordenboek der Friese Taal (WFT) (<https://gtb.ivdnt.org/search/?owner=WFT#>).

3.3 Deelvraag 3, Engels-Nederlands kind

Voor Engelse data is gebruik gemaakt van het corpus *DeHouwer* (De Houwer, 1990), dat beschikbaar is op CHILDES (MacWhinney, 2000). Dit corpus bestaat uit spontaan kindertaalmateriaal van een meisje dat Kate is genoemd. Kate is tweetalig Engels-Nederlands opgevoed vanaf haar geboorte en de blootstelling aan de twee talen was regelmatig tot en met de periode van het onderzoek. De moeder van Kate is Amerikaans en sprak Engels tegen haar. De vader van Kate is Vlaams en sprak een standaardvariant van het Nederlands tegen haar zoals dat in Vlaanderen wordt gesproken.

Er zijn 19 fragmenten beschikbaar tussen de leeftijden 2;7 jaar en 3;3 jaar, waarmee het corpus vooral inzicht biedt in de hele vroege taalontwikkeling van een meertalig ontwikkelend kind. De fragmenten zijn doorgelezen door de onderzoeker en alle woorden van Kate met een Nederlandse of Engelse verkleining zijn genoteerd. De standaardvormen zijn opgesomd en er is bekeken welke patronen van verkleinwoordvorming in het Nederlands, die in De Haas & Trommelen (1993) worden besproken, voorkomen in kindertaal. Bij de afwijkende verkleiningen is eveneens een analyse gegeven van de gebruikte vorm. In geval van onduidelijke of onbekende vormen is gebruik gemaakt van het Van Dale Online woordenboek (Den Boon & Hendrickx, 2017), dat beschikbaar is via de Universiteitsbibliotheek.

3.4 Deelvraag 4, Italiaans-Nederlands kind

Voor Italiaanse data is gebruik gemaakt van het corpus *childes/Biling/Amsterdam/Heleen* (Van der Linden & Blok-Boas, 2005), dat beschikbaar is op CHILDES (MacWhinney, 2000). Dit corpus bestaat uit spontaan kindertaalmateriaal van Heleen. Heleen is tweetalig Italiaans-Nederlands opgevoed vanaf haar geboorte. De vader is Nederlandstalig en sprak Nederlands tegen Heleen. De moeder sprak Italiaans tegen Heleen.

Er zijn 29 fragmenten beschikbaar tussen de leeftijden 1;9 jaar en 4;6 jaar. Deze periode van drie jaar laat een belangrijk deel zien van de taalontwikkeling. In de fragmenten speelde de ouder steeds een half uur met het kind, waarbij de interactie plaatsvond in de moedertaal van de ouder. De fragmenten zijn doorgelezen door de onderzoeker en alle woorden van Heleen met een Nederlandse of Italiaanse verkleining zijn genoteerd. De standaardvormen zijn alleen opgesomd en er is bekeken welke patronen van verkleinwoordvorming in het Nederlands, die in De Haas & Trommelen (1993) worden besproken, voorkomen in kindertaal. Bij de afwijkende verkleiningen is eveneens een analyse gegeven van de gebruikte vorm. In geval van onduidelijke of onbekende vormen is gebruik gemaakt van het Van Dale Online woordenboek (Den Boon & Hendrickx, 2017), dat beschikbaar is via de Universiteitsbibliotheek.

3.5 Deelvraag 5, Frans-Nederlandse kinderen

Tenslotte is voor Franse data gebruik gemaakt van twee corpora, namelijk *childes/Biling/Amsterdam/Annick* en *childes/Biling/Amsterdam/Anouk* (Van der Linden & Blok-Boas, 2005), die beschikbaar zijn op CHILDES (MacWhinney, 2000). Deze corpora bestaan uit spontaan kindertaalmateriaal van Annick en Anouk. Annick en Anouk zijn beiden tweetalig Frans-Nederlands opgevoed vanaf hun geboorte. De moeder van Annick is Nederlands en de vader is Frans. Bij Anouk is het andersom: de vader is Nederlandssprekend en de moeder spreekt Frans.

Van Annick zijn 7 fragmenten beschikbaar tussen de leeftijden 2;7 jaar en 3;1 jaar. Van Anouk zijn 2 fragmenten beschikbaar, op de leeftijden 2;1 jaar en 3;7 jaar. De fragmenten zijn doorgelezen door de onderzoeker en alle woorden van Annick of Anouk met een Nederlandse of Franse verkleining zijn genoteerd. De standaardvormen zijn opgesomd en er is bekeken welke patronen van verkleinwoordvorming in het Nederlands, die in De Haas & Trommelen (1993) worden besproken, voorkomen in kindertaal. Bij de afwijkende verkleiningen is eveneens een analyse gegeven van de gebruikte vorm. In geval van onduidelijke of onbekende vormen is gebruik gemaakt van het Van Dale Online woordenboek (Den Boon & Hendrickx, 2017), dat beschikbaar is via de Universiteitsbibliotheek.

4. Resultaten

4.1 Deelvraag 1, eentalige Nederlandse kinderen

4.1.1 Een kwantitatieve analyse

Tabel 1 toont een overzicht van de verzamelde resultaten. Per spreker is berekend welk deel van de gebruikte zelfstandige naamwoorden een verkleinwoord is. Om de resultaten inzichtelijker te maken, geeft Figuur 9 eveneens een grafische weergave van de resultaten. De belangrijkste bevindingen worden besproken.

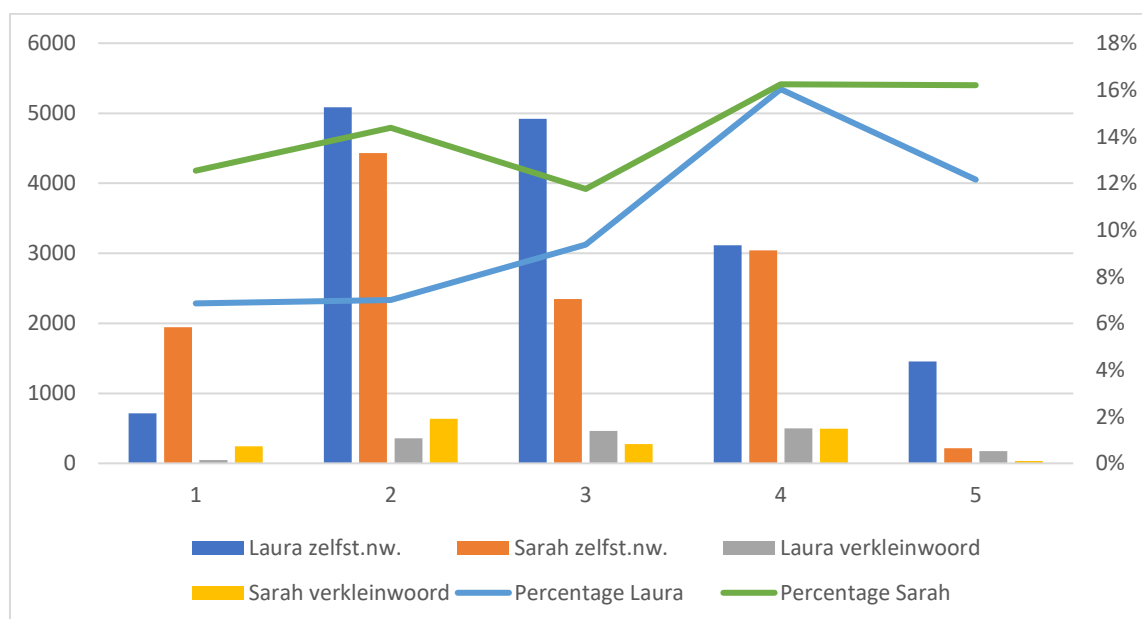
Tabel 1

Overzicht (per spreker, per levensjaar) van het aantal gebruikte woorden, zelfstandige naamwoorden en verkleinwoorden, evenals verkleinwoorden als percentage van het aantal zelfstandige naamwoorden

Spreker	Woordsoort	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3	Jaar 4	Jaar 5
Laura	Woorden	2,430	18,688	20,697	24,935	11,378
	Zelfst. nw.	715	5,085	4,922	3,113	1,457
	Verkleinwoorden	49	356	461	499	177
	% van zelfst. nw.	6.9%	7.0%	9.4%	16.0%	12.1%
Sarah	Woorden	4,564	21,645	13,951	21,714	1,750
	Zelfst. nw.	1,945	4,430	2,348	3,042	216
	Verkleinwoorden	244	637	276	494	35
	% van zelfst. nw.	12.5%	14.4%	11.8%	16.2%	16.2%

Figuur 9

Grafische weergave (per spreker, per levensjaar) van het aantal gebruikte zelfstandige naamwoorden, verkleinwoorden, en percentage verkleinwoorden van het aantal zelfstandige naamwoorden

Laura en Sarah maken vanaf levensjaar 1 gebruik van verkleinwoorden. Laura heeft een zichtbare piek in het aantal verkleinwoorden dat ze gebruikt in levensjaar 4: het percentage bedraagt 16.0% van het aantal zelfstandige naamwoorden. Dit zijn 499 verkleinwoorden. In jaar 3 gebruikt ze 461 verkleinwoorden, maar dit aantal is een veel kleiner percentage van het aantal zelfstandige naamwoorden dan in jaar 4, namelijk 9.4%. Sarah gebruikt het hoogste percentage verkleinwoorden in levensjaar 4 en 5, namelijk 16.2%. De andere percentages liggen in de buurt, met een laagste percentage van 11.8% in levensjaar 3.

Uit de vergelijking tussen Laura en Sarah blijkt dat Sarah procentueel gezien in alle levensjaren meer verkleinwoorden gebruikt. Sarah gebruikt vanaf levensjaar 1 een relatief hoog percentage verkleinwoorden in vergelijking met Laura: in levensjaar 1 en 2 gebruikt Sarah procentueel een dubbel aantal verkleinwoorden. De procentuele piek van Laura en Sarah ligt bij beiden in levensjaar 4 en is ongeveer even hoog, namelijk 16.0% bij Laura en 16.2% bij Sarah.

4.1.2 Een kwalitatieve analyse

De verdere analyse van de gebruikte verkleinwoorden heeft geleid tot een overzicht per levensjaar met het voorkomen van vijf volwassen patronen van verkleinwoordvorming in het Nederlands (De Haas & Trommelen, 1993) in het corpus van Laura en Sarah, waarbij steeds één voorbeeld is gegeven (zie Tabel 2). Tevens is een overzicht gemaakt van de afwijkingen van dit volwassen patroon in verkleinwoordvorming door eentalige kinderen (zie Bijlage 8.1). Per levensjaar worden de belangrijkste bevindingen besproken, dus zowel het voorkomen van het volwassen patroon van diminutiefvorming als de afwijkingen van dat patroon. Het is belangrijk om te vermelden dat er veel afwijkingen zijn gevonden in de uitspraak van consonantclusters, maar dat deze niet verder zijn meegenomen in de analyse, aangezien ze niet relevant zijn voor de beantwoording van de hoofdvraag.

Tabel 2

Overzicht (per levensjaar, per spreker) van het voorkomen van vijf volwassen varianten van verkleinwoordvorming in het Nederlands (De Haas & Trommelen, 1993)

Levensjaar	Spreker	-etje	-pje	-kje	-je	-tje
Jaar 1	Laura	-	-	-	+ (pakje)	+ (beertje)
	Sarah	+ (spelletje)	-	-	+ (kusje)	+ (kaartje)
Jaar 2	Laura	+ (dingetjes)	+ (raampjes)	-	+ (kopje)	+ (kuikentje)
	Sarah	+ (karretje)	+ (raampje)	-	+ (stukje)	+ (steentje)
Jaar 3	Laura	+ (bolletjes)	+ (raampje)	-	+ (handjes)	+ (speentje)
	Sarah	+ (boterhammetje)	-	-	+ (hapje)	+ (lepeltjes)
Jaar 4	Laura	+ (zonnetje)	+ (boompje)	-	+ (tasje)	+ (beetje)
	Sarah	+ (krulletjes)	-	-	+ (snoepjes)	+ (papiertje)
Jaar 5	Laura	+ (jongetje)	-	-	+ (popje)	+ (pleintje)
	Sarah	+ (bolletjes)	-	-	+ (zakje)	+ (appeltjes)

4.1.2.1 Levensjaar 1

In levensjaar 1 wordt door Laura gebruik gemaakt van verkleinwoordvorming middels het suffix *-je* zoals in *pakje*, waarbij de stam *pak* eindigt op de obstruent /k/ die na suffigering stemloos wordt. Ook maakt ze gebruik van het suffix *-tje*, zoals in *beertje*. Ze maakt geen gebruik van de suffixen *-etje*, *-pje* en *-kje*. Laura laat geen afwijkingen zien ten opzichte van het volwassen patroon van diminutiefvorming.

Sarah maakt gebruik van het suffix *-tje* zoals in *kaartje* en het suffix *-je* zoals in *kusje*. Tevens gebruikt ze het suffix *-etje*, bijvoorbeeld in *spelletje*, waarbij de stam *spel* eindigt op de /l/ die wordt voorafgegaan door de korte vocaal /e/. Ze maakt geen gebruik van de suffixen *-pje* en *-kje*. Sarah laat geen afwijkingen zien ten opzichte van het volwassen patroon van diminutievorming.

4.1.2.2 Levensjaar 2

In levensjaar 2 maakt Laura geen gebruik van het suffix *-kje* in de diminutievorming. De vormen *-etje*, *-pje*, *-je* en *-tje* worden wel door haar gebruikt. Een voorbeeld is de stam *kuiken*, die eindigt op de dentale sonorante consonant /n/ en wordt voorafgegaan door een schwa, wat verkleinwoordvorming geeft met het suffix *-tje* tot *kuikentje*. Een opvallende verkleinvorm die Laura gebruikt is *bakkie* met het suffix *-ie*, terwijl de stam *bak* eindigt op de obstruent /k/ en dus volgens het volwassen patroon verkleind zou worden tot *bakje* met het suffix *-je*. De moeder gebruikt in deze interactie geen vorm van het woord *bak*.

Sarah maakt net als Laura geen gebruik van het suffix *-kje*, maar wel van de andere vier suffixen voor verkleinwoordvorming. Ze gebruikt bijvoorbeeld het woord *raampje*, waarbij de stam *raam* eindigt op de sequentie lange vocaal plus /m/ en zodoende wordt gesuffigeerd middels het suffix *-pje*. Sarah laat geen diminutievorming zien die afwijkt van het volwassen patroon.

4.1.2.3 Levensjaar 3

In levensjaar 3 maakt Laura gebruik van verkleiningen met de suffixen *-etje*, *-pje*, *-je* en *-tje*, maar niet met het suffix *-kje*. Verder maakt Laura gebruik van de vorm *slabje*, die in eerste instantie als afwijkend werd gemarkeerd door de onderzoeker. Echter, De Haas & Trommelen (1993) beschrijven dat het woord *slab* in het standaardpatroon wordt gesuffigeerd middels het suffix *-je* tot *slabje*, omdat de basisvorm *slab* eindigt op de obstruent /b/. In de uitzonderingen wordt beschreven dat monosyllabische woorden die eindigen op [p, b, g] een tweede, afwijkende verkleinwoordvariant toelaten met het suffix *-etje*, wat betekent dat de vorm *slabbetje* ook mogelijk is en het verklaarbaar is dat de vorm *slabje* als afwijkend werd gemarkeerd.

Sarah gebruikt geen diminutievormen met de suffixen *-pje* en *-kje*. Wel maakt ze gebruik van suffigering middels de suffixen *-etje*, *-je*, en *-tje*. Een voorbeeld is de stam *hap* die wordt verkleind door het suffix *-je* tot *hapje*, waarbij de stam *hap* eindigt op de obstruent /p/ die na suffigering stemloos is. Sarah laat in levensjaar 3 geen afwijkingen zien ten opzichte van het volwassen patroon van diminutievorming.

4.1.2.4 Levensjaar 4

Net als in levensjaar 3, maakt Laura in levensjaar 4 gebruik van diminutievorming met de suffixen *-etje*, *-pje*, *-je* en *-tje*, en niet met het suffix *-kje*. Een voorbeeld van diminutievorming volgens het volwassen patroon is het woord *zonnetje* met suffigering middels het suffix *-etje*, waarbij de stam *zon* eindigt op de nasale klank /n/ en wordt voorafgegaan door de korte vocaal /o/. Laura wijkt niet af van het volwassen patroon van diminutievorming in levensjaar 4.

Sarah vormt in levensjaar 3 geen diminutieven met de suffixen *-pje* en *-kje*. Ze maakt wel gebruik van het volwassen patroon van diminutievorming met de suffixen *-etje*, *-je* en *-tje*. Dit is bijvoorbeeld te zien in *papiertje* met suffix *-tje*, waarbij de stam *papier* eindigt op de dentale sonorante consonant /r/ en wordt voorafgegaan door de diftong /ie/.

4.1.2.5 Levensjaar 5

In levensjaar 5 komt bij Laura diminutievorming voor met de suffixen *-etje*, *-je* en *-tje*. Een voorbeeld van dit volwassen patroon van diminutievorming is *popje*, waarbij de stam *pop* eindigt op de

obstruent /p/, die na suffigering met het suffix *-je* stemloos is. Laura vormt geen diminutieven met de suffixen *-pje* en *-kje*. Verder laat Laura geen opvallende verkleinwoordvorming zien die afwijkt van het volwassen patroon.

Net als Laura maakt Sarah in levensjaar 5 geen gebruik van diminutiefvorming volgens het volwassen patroon met de suffixen *-pje* en *-kje* en vormt ze wel diminutieven met de suffixen *-etje*, *-je* en *-tje*. Dit is bijvoorbeeld te zien in *bolletjes* met suffix *-etjes*, waarbij de stam *bol* eindigt op consonant /l/ en onmiddellijk wordt voorafgegaan door de korte vocaal /o/. Sarah vertoont geen afwijkingen in diminutiefvorming ten opzichte van het volwassen patroon.

4.1.2.6 Vergelijking tussen Laura en Sarah

Uit de vergelijking tussen Laura en Sarah blijkt dat zowel Laura als Sarah in alle onderzochte levensjaren diminutieven vormen volgens het volwassen patroon in het Nederlands met de suffixen *-etje*, *-je* en *-tje*, met uitzondering van het suffix *-etje* in levensjaar 1 door Laura. Diminutiefvorming middels het suffix *-kje*, wat in het volwassen patroon wordt gebruikt na meersyllabische woorden eindigend op *-ing* waarbij het hoofdaccent op de voorlaatste lettergreep valt, komt in zowel het corpus van Laura als Sarah niet voor. Verder maken Laura en Sarah beiden niet veel gebruik van het suffix *-pje*: Laura gebruikt het in levensjaar 2, 3 en 4 en Sarah gebruikt het alleen in jaar 2. Tenslotte blijkt uit de vergelijking tussen Laura en Sarah dat zowel Laura als Sarah vanaf levensjaar 1 nagenoeg geen afwijkingen vertonen van het volwassen patroon van diminutiefvorming.

4.2 Deelvraag 2-5

4.2.1 Nederlandse diminutiefvorming volgens het volwassen patroon door meertaligen en vier categorieën afwijkingen van dit patroon

Het doorzoeken van de corpora heeft geleid tot een overzicht met de gebruikte verkleiningen per groep van meertaligheid (zie Bijlage 8.2 - 8.5). Allereerst is per groep van meertaligheid gekeken naar het voorkomen van de volwassen patronen van Nederlandse verkleinwoordvorming zoals beschreven in De Haas & Trommelen (1993). In Tabel 3 is weergegeven of de vijf patronen voorkomen, waarbij steeds één voorbeeld is gegeven. Deze voorbeelden worden later in de resultatensectie besproken.

Tabel 3

Overzicht (per groep van meertaligheid) van het voorkomen van vijf volwassen varianten van verkleinwoordvorming in het Nederlands (De Haas & Trommelen, 1993)

Groep meertaligen	<i>-etje</i>	<i>-pje</i>	<i>-kje</i>	<i>-je</i>	<i>-tje</i>
Fries-Nederlands	+ (spelletjes)	+ (wormpje)	-	+ (visje)	+ (tuintje)
Engels-Nederlands	+ (stalletje)	-	-	+ (fietsje)	+ (kleintje)
Italiaans-Nederlands	+ (karretje)	+ (raampje)	-	+ (elfje)	+ (broertje)
Frans-Nederlands	+ (zonnetje)	-	-	+ (krijtje)	+ (beentje)

Tijdens de analyse van de gebruikte verkleiningen door de meertalige kinderen bleken eveneens verschillende afwijkingen van het volwassen patroon van verkleinwoordvorming in het Nederlands zoals beschreven in De Haas & Trommelen (1993). De gevonden afwijkingen zijn ondergebracht in vier categorieën, waarbij weer moet worden opgemerkt dat de gevonden uitspraakproblemen van diminutiefvormen niet verder zijn meegenomen in de analyse vanwege de irrelevantie voor de hoofdvraag. Categorie 1, codewisseling in zinnen, omvat afwijkende vormen van

diminutiefgebruik die ontstonden door een codewisseling *tussen* of *binnen* zinnen met het Nederlands en de tweede taal: er werd dus van taal gewisseld tussen zinnen of binnen één zin. Binnen categorie 2, codewisseling binnen woorden, vallen afwijkingen die ontstaan door mengvormen van het Nederlands en de tweede taal binnen één woord. De derde categorie, afwijkingen niet-gerelateerd aan tweede taal, gaat om afwijkingen van volwassen Nederlandse diminutievorming waarbij het afwijkende suffix niet in verband kan worden gebracht met de tweede taal van het kind. Categorie 4, afwijkend gebruik van eigennamen, gaat om vormen van verkleiningen in een aanspreekvorm in Nederlands gesproken taal die een afwijkend diminutiefsuffix bevatten en vaak te herleiden zijn naar de tweede taal.

De afwijkingen binnen de vier categorieën komen verschillend tot uiting in de meertaligheid met het Fries, Engels, Italiaans en Frans. In Tabel 2 is weergegeven of de afwijkingen in de vier categorieën voorkwamen bij de verschillende groepen meertalige kinderen. In paragraaf 4.2.2 tot 4.2.5 worden de deelvragen 2 tot 5 behandeld door te beschrijven in hoeverre meertalige kinderen het volwassen patroon van Nederlandse diminutievorming volgen en waarin zij afwijken van dit patroon, waarbij de gevonden afwijkingen per categorie worden beschreven. Vervolgens wordt in paragraaf 4.2.6 beschreven hoe de groepen meertalige kinderen van elkaar verschillen.

Tabel 4

Overzicht van het voorkomen van afwijkingen per categorie per groep van meertaligheid

Categorie	Fries- Nederlands	Engels- Nederlands	Italiaans- Nederlands	Frans- Nederlands
1. Codewisseling in zinnen	+	+	+	+
2. Codewisseling binnen woorden	+	+	-	+
3. Afwijkingen niet-gerelateerd aan tweede taal	+	+	+	+
4. Afwijkend gebruik van eigennamen	+	+	+	+

4.2.2 Deelvraag 2, Fries-Nederlandse kinderen

De 77 transcripties zijn door de onderzoeker doorgelezen, waaruit een overzicht is gemaakt met alle gebruikte woorden die een vorm van een verkleining bevatten (zie Bijlage 8.2). De Fries-Nederlandse kinderen gebruikten vier van de vijf volwassen patronen van verkleinwoordvorming in het Nederlands, namelijk verkleiningen middels het suffix *-etje*, *-pje*, *-je* en *-tje*. Een voorbeeld is de vorm *tuintje* met het suffix *-tje*, waarbij de stam *tuin* eindigt op de dentale sonorante consonant /n/ die wordt voorafgegaan door de diftong /ui/. De Fries-Nederlandse kinderen vormden geen diminutieven met het suffix *-kje*.

Naast de diminutievormingen volgens de patronen van het volwassen Nederlands, kwamen er binnen alle categorieën afwijkingen voor (zie Tabel 4). De afwijkingen in categorie 1, namelijk codewisseling in zinnen, waren veelvuldig aanwezig. Het viel op dat dat de kinderen regelmatig een Friese zin gebruikten, terwijl de interactiepartner continue Nederlands sprak. Door dit code-switchen *tussen zinnen* kwamen in de Friese zinnen aanzienlijk wat Friese woorden met een diminutiefsuffix voor, zoals *fâkansje* (NL_403110), *wenje* (NL_403110), *horloazje* (NL_403125) en *rûntsjes* (NL_412149). Echter, ook *binnen zinnen* werd van taal gewisseld door de kinderen bij het gebruik van verkleinwoorden. Zo werd er in Nederlandse zinnen tot twee keer toe gebruik gemaakt van het Friese woord *ljochtsjes* (=lichtjes) (NL_412153), zoals: ‘en daar komen ook nog ljochtsjes in’.

Naast de codewisseling tussen en binnen zinnen, werd er ook binnen *woorden* van code gewisseld tussen het Fries en het Nederlands (categorie 2), waardoor heel wat afwijkende vormen

ontstonden. In meerdere gevallen werd een Fries diminutiefsuffix gebruikt in plaats van het suffix *-etje* in het volwassen Nederlands. Een voorbeeld is de vorm *dinkjes* (NL_412132), waarbij de Nederlandse stam *ding* eindigt op de nasale klank /ng/ en onmiddellijk wordt voorafgegaan door de korte vocaal /i/. Dit zou in het volwassen Nederlands verkleining geven met het suffix *-etjes* tot *dingetjes*, maar hier wordt verkleind door toevoeging van een combinatie van het Friese suffix *-ke* en het suffix *-je* tot de vorm *dinkjes*. Een ander voorbeeld is het woord *spultsjes* (NL_403111): de stam *spul* eindigt op een /l/ en wordt onmiddellijk voorafgegaan door de korte vocaal /u/, wat in het volwassen Nederlands de diminutievorm *spulletjes* zou geven. In de vorm *spultsjes* wordt het Friese patroon van diminutievorming toegepast door de toevoeging van *-tsjes* na de consonant /l/. Het Friese suffix *-tsjes* wordt ook gebruikt in plaats van het Nederlandse suffix *-tje*, zoals bijvoorbeeld te zien in *poffertsjes* (NL_412103). De Nederlandse stam *poffer* eindigt op de dentale sonorante consonant /r/ en wordt voorafgegaan door een schwa, wat volgens het volwassen Nederlands suffigering zou geeft middels *-tje* en volgens het volwassen Fries suffigering zou geven middels *-ke*. In plaats hiervan wordt door het Fries-Nederlandse kind het suffix *-tsje* gebruikt.

Er kwamen ook diminutievormingen voor die géén Fries diminutiefsuffix bevatten, maar wel afwijken van het patroon in het volwassen Nederlands (categorie 3). In de gevonden voorbeelden zou volgens het volwassen patroon in het Nederlands steeds het suffix *-je* moeten worden gebruikt, maar de Fries-Nederlandse kinderen gebruikten varianten. Zo wordt het woord *boevetje* (NL_403124) gebruikt met toepassing van het suffix *-etje*, terwijl de stam *boef* eindigt op de obstruent /f/ en dus volgens het volwassen patroon verkleind zou worden tot *boeffje* met het suffix *-je*. Er kwamen ook suffixen voor in plaats van *-je* die niet voorkomen in het overzicht van De Haas & Trommelen (1993). Een voorbeeld is de vorm *grappies* (NL_412141), waarbij de stam *grap* eindigt op de obstruent /p/ en hier wordt verkleind door toevoeging van het suffix *-ies*. Een ander suffix dat voorkwam is *-jen*, zoals in de vorm *worstjen* (NL_412155). De stam *worst* eindigt op de obstruent /t/ en zou volgens het volwassen Nederlandse patroon verkleind worden met suffix *-je*. Verder leek er in de afwijkende vormen soms een mengvorm te ontstaan met een Nederlandse meervoudsuitgang, zoals bij *kindertje* (NL_403119): volgens het standaardpatroon zou de vorm *kindje* ontstaan omdat de stam *kind* eindigt op de obstruent /d/, maar hier lijkt het suffix *-ertje* te ontstaan door verwarring met de meervoudsvorm *kinderen*.

Tenslotte zijn veel voorbeelden gevonden van de vierde categorie afwijkingen, namelijk eigennamen die Friese diminutiefsuffixen bevatten en ook op deze manier in de Nederlandse dialogen werden gebruikt. Zo is er een *juf Jantsje* en een *juf Stientsje*: namen die het Friese suffix *-tsje* bevatten. Andere typische Friese namen die voorkomen zijn *juf Tytsje*, *juf Jeltsje* en *juf Antsje*. Ook had een kind het over *omke Henk* (NL_403136): *omke* is het Friese woord voor *oom* en bevat het Friese diminutiefsuffix *-ke*, maar wordt hier in Nederlandse zinnen gebruikt.

4.2.3 Deelvraag 3, Engels-Nederlands kind

Uit de analyse is een overzicht ontstaan met de gebruikte verkleiningen (zie Bijlage 8.3). Alvorens de bespreking van de resultaten is het belangrijk om te vermelden dat Kate haar taalgebruik niet volledig Standaardnederlands is, maar er zichtbare invloed is van het Vlaams. In de diminutievorming was dit terug te zien in het feit dat Kate veel gebruikmaakte van het Vlaamse diminutiefsuffix *-ke*. Voorbeelden van deze diminutieven zijn *neuzeke* (020717), *bollekes* (020717), *snoepkes* (020900), *uurkes* (021013) en *wortelkes* (030309).

Naast dat Kate gebruikmaakte van het Vlaamse suffix *-ke*, bleek dat ze drie van de vijf volwassen patronen van verkleinwoordvorming in het Nederlands gebruikte, namelijk de suffixen -

etje, *-je* en *-tje*. Een voorbeeld is de vorm *fietsje*, waarbij de stam *fiets* eindigt op de obstruent /s/ en zodoende wordt verkleind middels het suffix *-je*. De Engels-Nederlandse Kate vormde geen diminutieven met de suffixen *-pje* en *-kje*.

Naast de diminutievormingen volgens de patronen van het volwassen Nederlands, kwamen er binnen alle categorieën afwijkingen voor (zie Tabel 4). Wat betreft de codewisseling tussen het Engels en Nederlands in zinnen (categorie 1), viel het op dat Kate in alle fragmenten vrij veel Engelse woorden en zinnen gebruikt, ook als er alleen Nederlands tegen haar wordt gesproken. Door deze codewisselingen kwamen er heel wat Engelse woorden met een Engels diminutiefsuffix voor in Engelstalige zinnen. Dit was meestal met het suffix *-ie/-y*, zoals bij *horsie* (020717), *mousie* (020717) en *cookie(s)* (030017, 030118). Dit suffix kwam ook voor in enkele woorden met een onduidelijke betekenis, zoals *kemekoekie* (020900), *oekie* (021013), *kikikie* (021013) en *pommy's* (030118).

Het gebruik van het Engelse diminutiefsuffix *-ie/-y* in Engelse woorden brengt direct tot de tweede categorie afwijkingen, aangezien dit suffix *-ie* ook werd toegepast in *Nederlandse* woorden die eindigen op een obstruent en volgens het volwassen patroon zouden worden verkleind met het suffix *-je*. Dit is bijvoorbeeld terug te zien in de vormen *poepie* (020808), *broekie* (021013) en *poessie* (021114). Een bijzondere vorm van codewisseling binnen woorden was zichtbaar in de uitdrukking *a little drop* (030017). In plaats van de toevoeging van het suffix *-je* na de stam *drop* die eindigt op de obstruent /p/, wordt het Engelse additief *a little* voor de stam *drop* gezet.

Verder kwamen er diminutievormingen voor die afwijken van het volwassen patroon in het Nederlands en die niet direct gerelateerd waren aan het Engels (categorie 3). Deze afwijkingen kwamen steeds voor bij woorden die volgens het volwassen Nederlandse patroon verkleind worden door het suffix *-je*. Zo gebruikte Kate de vorm *poesetjes* (030309) met toepassing van het ongebruikelijke suffix *-etjes*. Ook in *snoeptjes* (021013) wordt een Nederlands suffix gebruikt dat niet volgt uit het volwassen patroon, namelijk *-tjes* in plaats van *-jes*. Echter, niet alle afwijkende diminutiefsuffixen kwamen voor in het overzicht van De Haas & Trommelen (1993). Zo gebruikt Kate de vorm *kindjen* (030011) met het suffix *-jen* in plaats van *kindje* met het suffix *-je*. Een andere opvallende vorm is *bedjetje* (030316), waarin het suffix *-jetje* wordt gebruikt, wat lijkt op een verdubbeling van het gebruikelijke suffix *-je* in *bedje*.

Als laatste kwam codewisseling tussen het Engels en Nederlands voortdurend terug in de aanspreekvorm van de ouders (categorie 4). In bijna alle fragmenten gebruikte Kate verschillende vormen om haar moeder aan te spreken, die meestal eindigen op het suffix *-ie/-y*: *mammy*, *mommy* en *mammie*. Hetzelfde is terug te vinden in de aanspreekvorm van haar vader: *daddy*, *pipi* en *pappie*. De Engelse vormen worden niet alleen in Engelstalige context gebruikt, maar ook in mengvormen van het Engels en Nederlands: 'this is mammy zwarte schoen' (020717).

4.2.4 Deelvraag 4, Italiaans-Nederlands kind

In Bijlage 8.4 is een overzicht weergegeven van de gebruikte verkleiningen door de Italiaans-Nederlandse Heleen. Meer in het algemeen viel het op dat Heleen al vanaf een leeftijd van 1;9 jaar vrij goed was in het scheiden van het Nederlands en Italiaans, waardoor veel Nederlandse verkleinwoorden voorkwamen en relatief weinig Italiaans vormen. In de fragmenten was terug te lezen dat de vader en Heleen bewust bezig waren met de tweetaligheid. Zo laat fragment 020510 een gesprek zien tussen de vader en Heleen, waarin de vader vraagt hoe de Italiaanssprekende moeder een *konijntje* zou noemen in het Italiaans, waarop Heleen het Italiaanse verkleinwoord *coniglio* gebruikt. Eenzelfde voorbeeld is zichtbaar in fragment 020607, als Heleen het woord *cavalluccio* uitsprekt als vertaling van het Nederlandse woord *zeepaardje*.

Heleen gebruikte vier van de vijf volwassen patronen van verkleinwoordvorming in het Nederlands, namelijk verkleiningen middels het suffix *-etje*, *-pje*, *-je* en *-tje*. Een voorbeeld is de vorm *raampje* met suffix *-pje*, waarbij de stam *raam* eindigt op de sequentie lange vocaal plus /m/. De Italiaans-Nederlandse Heleen vormde geen diminutieven met het suffix *-kje*.

Naast het volgen van dit volwassen patroon van diminutiefvorming in het Nederlands, komen er in de vroege fragmenten van Heleen enkele codewisselingen binnen zinnen voor (categorie 1). Zo wordt de Italiaanse vorm *ragno piccolo* (011007) gebruikt voor de aanduiding van een *kleine spin*, waarbij *piccolo* het adjectief is voor *klein*. Binnen de Nederlandse zin ‘alleen maar een *piccolina*’ (020021) wordt van code gewisseld door het Italiaanse woord *piccolina* te gebruiken voor *kleintje*. In de fragmenten is geen codewisseling *binnen* woorden gevonden (categorie 2): Heleen past geen Italiaanse diminutiefsuffixen toe op Nederlandse woorden of andersom.

Ondanks de lage hoeveelheid codewisselingen komen er in de fragmenten diminutiefvormen voor die géén Italiaans diminutiefsuffix bevatten, maar wel afwijken van het Nederlandse patroon van diminutiefvorming (categorie 3). Bij het woord *ballontje* (030114) wordt het suffix *-tje* toegepast op de stam *ballon*. Echter, volgens het volwassen patroon (De Haas & Trommelen, 1993) moet *ballon* worden verkleind door het suffix *-etje*, omdat het woord eindigt op de nasale /n/ en voorafgegaan wordt door de korte vocaal /o/. Verder werden er in de plaats van het suffix *-je* enkele diminutiefsuffixen toegepast die niet voorkomen in het overzicht van De Haas & Trommelen (1993). Zo wordt *beest* verkleind met suffix *-jen* in *beestjen* (030229). Ook het suffix *-ie* komt meerdere malen terug, bijvoorbeeld in *stukkies* (030328) in plaats van *stukjes*, *strakkies* (040125) in plaats van *strakjes* en *kastie* (020218) in plaats van *korstje*. De basisvormen eindigen steeds op een obstruent, die in het volwassen Nederlands gediminueerd zouden worden met het suffix *-je*, maar in deze gevallen dus worden verkleind middels het suffix *-ie(s)*.

Tot slot kwamen er heel wat eigennamen voor die een vorm van een al dan niet Italiaanse verkleining bevatten (categorie 4). Heleen had het vaak over *Pinocchio* (020218, 020510, 030328) met het Italiaanse diminutiefsuffix *-occhio*. Dit is de Italiaanse naam voor het houten jongetje uit het beroemde verhaal van Carlo Collodi en wordt in het Nederlands meestal *Pinokkio* genoemd (Wikipedia, z.d.). Verder verkleint Heleen de Nederlandse namen *Joop* en *Tim* met het suffix *-ie* tot *Jopie* (030114, 030229, 030328, 030502, 040400, 040502) en *Timmie* (040027). De vader en moeder worden in nagenoeg alle fragmenten aangesproken met *papa* en *mama*, behalve de uitzonderingen *mammie* (030209) en *papie* (040502) met het suffix *-ie*.

4.2.5 Deelvraag 5, Frans-Nederlandse kinderen

De gebruikte verkleiningen door de Frans-Nederlandse Annick en Anouk zijn weergegeven in een overzicht (zie Bijlage 8.5). Het bleek dat de kinderen gebruikmaakten van drie van de vijf volwassen patronen van verkleinwoordvorming in het Nederlands, namelijk verkleining met de suffixen *-etje*, *-je* en *-tje*. Een voorbeeld is de vorm *zonnetje* met suffix *-etje*, waarbij het woord *zon* eindigt op de nasale /n/ en vooraf wordt gegaan door de korte vocaal /o/. De Frans-Nederlandse kinderen vormden geen diminutieven met de suffixen *-pje* en *-kje*.

Naast de Nederlandse diminutiefvormingen volgens het patroon van De Haas & Trommelen (1993), vielen verschillende afwijkingen op. Bij de eerste categorie, namelijk de codewisseling in zinnen, bleek dat Annick vaak direct overschakelde naar het Frans als de vader Frans tegen haar sprak, waardoor Franse diminutiefvorming voorkwam in de narratieven. Een voorbeeld hiervan is *petits amis* (020700) voor het Nederlandse *vriendjes*, waarbij de verkleining van *amis* wordt gevormd door toevoeging van het adjectief *petits*. Bij Anouk is eenzelfde soort patroon zichtbaar: in fragment

030729 praat Anouk vrijwel alleen Frans met de moeder, waardoor er heel wat Franse diminutiefvormen voorkwamen. Voorbeelden zijn *le petit lapin*, *les petits pions* en *une petit bâton*, waarin de zelfstandige naamwoorden steeds worden verkleind door de toevoeging van een vorm van het adjectief *petit*.

Uit de narratieven van Anouk bleek geen codewisseling van het Frans en Nederlands binnen diminutieven (categorie 2). Bij Annick is één voorbeeld van codewisseling binnen een woord gevonden: in fragment 030410 gebruikt Annick een mengvorm van het Frans en Nederlands in de vorm *solletje*. Hier gebruikt Annick een deel van het Franse woord *soleil* voor *zon* in combinatie met het Nederlandse diminutiefsuffix *-etje*. Ze volgt hierbij het Nederlandse patroon van diminutiefvorming, aangezien *-etje* wordt toegepast op de stam *sol* die ingt op de /l/ en onmiddellijk voorafgegaan wordt door de korte vocaal /o/: dit is de regel voor toepassing van *-etje*.

Verder gebruiken Annick én Anouk enkele afwijkende Nederlandse diminutiefvormen, die niet direct verband houden met het Frans (categorie 3). Annick gebruikt de vorm *boesie* (020700) in plaats van *poesje*: de stam *poes* eindigt op de obstruent /s/ en wordt in volwassen Nederlands gediminueerd middels het suffix *-je*, maar wordt hier gediminueerd door het suffix *-ie*. Een ander suffix dat niet voorkomt in het overzicht van De Haas & Trommelen (1993) is *-es* in *keines* (021010). De stam *klein* eindigt op de dentale sonorante consonant /n/ en wordt voorafgegaan door de diftong /ei/, wat in volwassen Nederlands zou leiden tot verkleining met het suffix *-tjes* tot *kleintjes*.

Tot slot is er bij zowel Annick als Anouk sprake van afwijkend gebruik van eigennamen (categorie 4). Annick noemt de vader *papi* (030410) en de moeder *mamie* (030410), dus beide met het suffix *-ie*. Ook Anouk spreekt de vader aan met *papi* (030729) en de moeder met *mamie* (021010, 030729). Echter, Annick en Anouk maken in deze en andere narratieven ook gebruik van de standaardvormen *papa* en *mama*.

4.2.6 Vergelijking tussen de groepen meertaligen

Uit de vergelijking tussen de groepen meertalige kinderen blijken verschillende overeenkomsten en verschillen. Wat betreft het gebruik van het volwassen patroon van diminutiefvorming in het Nederlands, blijkt dat Fries-Nederlandse, Engels-Nederlandse, Italiaans-Nederlandse én Frans-Nederlandse kinderen diminutieven vormen in het Nederlands met de suffixen *-etje*, *-je* en *-tje*. Diminutiefvorming middels het suffix *-kje* komt in geen van de corpora van de meertalige kinderen voor. Het suffix *-pje* wordt alleen gebruikt door Fries-Nederlandse en Italiaans-Nederlandse kinderen.

Bij alle groepen meertalige kinderen bleken ook afwijkingen van het volwassen patroon van Nederlands diminutiefgebruik, die per categorie worden besproken. Afwijkingen in de eerste categorie, namelijk codewisseling in zinnen, kwamen bij meertaligheid met het Fries, Engels, Italiaans én Frans voor. De gebruikte diminutiefvormen waren typerend voor de tweede taal, zoals het Friese diminutiefsuffix *-tsje* en het Engelse *-ie*. In het Frans, een diminutiefarme taal, was diminutiefvorming vooral zichtbaar in het gebruik van de toevoeging van een vorm van het adjectief *petit*, zoals in *le petit lapin*. In het Engels, wat als diminutiefarme taal was gecategoriseerd, was diminutiefvorming vooral zichtbaar door toevoeging van het diminutiefsuffix *-ie/-y*.

Afwijkingen in de tweede categorie, de codewisseling *binnen* woorden, kwamen voor bij de Fries-Nederlandse en Engels-Nederlandse kinderen. In beide gevallen was er sprake van de toepassing van een diminutiefsuffix uit de vreemde taal op Nederlandse woorden die volgens het volwassen patroon worden gediminueerd met *-etje*, *-tje* en *-je*. In plaats van deze suffixen werd bijvoorbeeld het Friese suffix *-tsjes* en het Engelse *-ie* gebruikt. De Italiaans-Nederlandse en Frans-Nederlandse kinderen gebruikten nagenoeg geen gemengde diminutiefvormen.

Verder kwamen bij alle groepen meertalige kinderen afwijkende vormen van diminutiefgebruik voor die niét direct te maken hadden met de tweede taal (categorïe 3). Een deel van de afwijkingen bestond uit de toepassing van een ander suffix dan gebruikelijk uit het overzicht van De Haas & Trommelen (1993) in de specifieke morfo-fonologische context, zoals *-tje* in plaats van *-etje* in *ballontje*. Echter, opvallend was dat het Engelse diminutiefsuffix *-ie* niet alleen voorkwam bij Engels-Nederlandse kinderen, maar ook door Fries-, Italiaans- én Frans-Nederlandse kinderen werd gebruikt, steeds in plaats van het suffix *-je*. Een ander opmerkelijk suffix is *-jen*, dat bij meertaligheid met het Fries, Engels en Italiaans voorkwam.

Tenslotte blijkt uit de vergelijking van het afwijkend gebruik van eigennamen (categorïe 4) dat er door de Fries-Nederlandse en Italiaans-Nederlandse kinderen veel gebruik werd gemaakt van Friese en Italiaanse aanspreekvormen met diminutiefsuffixen uit deze tweede taal in Néderlands gesproken taal. Zo komt de vorm *omke Henk* met het Friese suffix *-ke* voor en *Pinocchio* met het Italiaanse diminutiefsuffix *-occhio*. Verder wordt door Engels-Nederlandse en Frans-Nederlandse kinderen een aanspreekvorm voor de ouders gebruikt met het suffix *-ie/-y*, zoals in *mammie* en *papi*. Deze vormen komen ook een hele enkele keer voor bij het Italiaans-Nederlandse kind.

5. Conclusie

In dit exploratieve onderzoek is onderzocht hoe diminutieven worden gevormd door een- en meertalige kinderen in hun Nederlands in de leeftijd van 1 tot en met 6 jaar. Er is gekeken naar eentalige Nederlandse kinderen en naar kinderen met een meertalige opvoeding met de Germaanse talen Fries en Engels en de Romaanse talen Italiaans en Frans.

Allereerst is op zowel kwantitatieve als kwalitatieve manier gekeken naar het gebruik van Nederlandse diminutieven door eentalige, Nederlandse kinderen (deelvraag 1). Uit de kwantitatieve analyse bleek dat zowel Laura als Sarah een procentuele piek in het gebruik van verkleinwoorden had in levensjaar 4. Ook bleken individuele verschillen tussen Laura en Sarah: Sarah gebruikte in alle levensjaren meer verkleinwoorden dan Laura. Uit de kwalitatieve analyse bleek dat eentalige Nederlandse kinderen vanaf levensjaar 1 gebruikmaakten van diminutievorming volgens het volwassen patroon met de suffixen *-etje*, *-je* en *-tje*. Verkleining middels het suffix *-pje* kwam nauwelijks voor en het suffix *-kje* kwam helemaal niet voor. Verder bleek dat de kinderen vanaf levensjaar 1 nagenoeg geen afwijkingen vertoonden in hun diminutievorming ten opzichte van het volwassen patroon.

Vervolgens is op kwalitatieve manier gekeken naar beschikbaar materiaal van meertalige Fries-Nederlandse (deelvraag 2), Engels-Nederlandse (deelvraag 3), Italiaans-Nederlandse (deelvraag 4) en Frans-Nederlandse (deelvraag 5) kinderen tot een leeftijd van 6 jaar. Uit de resultaten bleek allereerst dat meertalige kinderen diminutieven vormden in het Nederlands met de suffixen *-etje*, *-je* en *-tje*, dat alleen Fries-Nederlands en Italiaans-Nederlandse kinderen het suffix *-pje* gebruikten en geen van de meertalige kinderen diminutieven vormde met het suffix *-kje*. Tabel 5 geeft een samenvattend overzicht van de overeenkomsten en verschillen in het diminutiefgebruik tussen eentalige kinderen en meertalige kinderen in de verschillende leeftijdsgroepen.

Tabel 5

Samenvattend overzicht (per groep kinderen) van het voorkomen van vijf volwassen varianten van verkleinwoordvorming in het Nederlands (De Haas & Trommelen, 1993)

	Eentalig Nederlands (1;6 – 5;10 jaar)	Fries- Nederlands (5 – 6 jaar)	Engels- Nederlands (2;7 – 3;3 jaar)	Italiaans- Nederlands (1;9 – 4;6 jaar)	Frans- Nederlands (2;1 – 3;7 jaar)
Suffix <i>-etje</i>	+	+	+	+	+
Suffix <i>-je</i>	+	+	+	+	+
Suffix <i>-tje</i>	+	+	+	+	+
Suffix <i>-pje</i>	+/-	+	-	+	-
Suffix <i>-kje</i>	-	-	-	-	-

Naast de diminutievormingen volgens het volwassen Nederlandse patroon, bleek dat alle meertalige kinderen door codewisseling *tussen* en *binnen* zinnen gebruikmaakten van diminutiefstrategieën uit de tweede taal. De diminutieven waren typerend voor de tweede taal, zoals woorden met het Friese suffix *-tsje* en de toevoeging van *le petit* in het diminutiefarme Frans. Ook bleek bij alle vormen van meertaligheid dat kinderen in hun Nederlands gebruikmaakten van aanspreekvormen met diminutieven uit de tweede taal, zoals het Engelse *mammy*.

Naast de codewisselingen in zinnen, bleek dat er alleen bij meertaligheid met de Germaanse talen Fries en Engels *binnen* diminutievormen een combinatie werd gevormd van de tweede taal en

het Nederlands, waarbij vaak een suffix van de tweede taal werd toegepast op een Nederlandse stam en mengvormen ontstonden als *spul-tsjes*. De suffixen uit de tweede taal werden gebruikt in plaats van de gebruikelijke Nederlandse suffixen *-etje*, *-je* en *-tje*. Soortgelijke mengvormen kwamen nagenoeg niet voor bij meertaligheid met de Romaanse talen Italiaans en Frans.

Verder bleken er bij alle groepen meertaligen afwijkingen in Nederlandse diminutievorming die niet direct te herleiden waren naar de tweede taal. Er werden Nederlandse suffixen toegepast die niet volgden uit het patroon van De Haas & Trommelen, maar ook opmerkelijke suffixen als *-jen* werden gebruikt. Verder kwam het Engelse diminutiefsuffix *-ie* niet alleen voor bij Engels-Nederlandse kinderen, maar ook bij meertaligheid met het Fries, Italiaans én Frans. Tabel 6 geeft een samenvattend overzicht, inclusief voorbeelden, van de overeenkomsten en verschillen in afwijkende vormen van diminutiefgebruik tussen de groepen meertalige kinderen.

Tabel 6

Samenvattend overzicht (per groep meertaligen) van het voorkomen van afwijkingen van het volwassen patroon van verkleinwoordvorming in het Nederlands (De Haas & Trommelen, 1993)

Afwijkende vormen in Nederlandse dialogen	Fries-Nederlands	Engels-Nederlands	Italiaans-Nederlands	Frans-Nederlands
1. Codewisseling tussen en binnen zinnen <i>diminutievorming in tweede taal</i>	+ met suffix <i>-tsje</i>	+ met suffix <i>-ie/-y</i>	+ met suffix <i>-ina</i>	+ Door toevoeging adjectief <i>petit</i>
2. Codewisseling binnen woorden <i>vervanging suffixen -etje en -tje</i> <i>vervanging suffix -je</i>	+ suffix <i>-tsje</i>	+ suffix <i>-ie</i>	-	-
3. Afwijkingen niet-gerelateerd aan tweede taal <i>gebruik van suffix -jen</i> <i>gebruik van suffix -ie</i> <i>gebruik van suffix -etje</i> <i>gebruik van suffix -tje</i> <i>onbekend suffix</i>	+ i.p.v. <i>-je</i> i.p.v. <i>-je</i> i.p.v. <i>-je</i>	+ i.p.v. <i>-je</i> i.p.v. <i>-je</i> i.p.v. <i>-je</i> <i>-jetje</i>	+ i.p.v. <i>-je</i> i.p.v. <i>-je</i> i.p.v. <i>-etje</i>	+ i.p.v. <i>-je</i> <i>-es</i>
4. Afwijkend gebruik van eigennamen <i>namen met verkleining in tweede taal</i> <i>aanspreekvorm ouders</i>	+ <i>Juf Jantsje</i>	+ suffix <i>-ie</i> , bv. <i>pappie</i>	+ <i>Pinocchio</i>	+ suffix <i>-ie</i> , bv. <i>papi</i>

Concluderend blijkt dat zowel een- als meertalige kinderen gebruikmaken van diminutievorming in het Nederlands met de suffixen *-etje*, *-je* en *-tje*, in mindere mate met het suffix *-pje* en niet met het suffix *-kje*. Hierbij komt dat Nederlandse, eentalige kinderen vanaf het eerste diminutiefgebruik in levensjaar 1 nauwelijks tot geen afwijkingen vertonen ten opzichte van het volwassen patroon. Meertalige kinderen daarentegen vertonen in de diminutievorming tot een leeftijd van 6 jaar veel afwijkende diminutievormen in hun Nederlands, waarbij codewisseling plaatsvindt en de invloed van de tweede taal zichtbaar is.

6. Discussie

6.1 Nadere bespreking conclusies en beperkingen van het onderzoek

De resultaten lieten zien dat er overeenkomsten en verschillen bestaan tussen het gebruik van diminutieven door een- en meertalige kinderen in hun Nederlands. Een- en meertalige kinderen komen overeen in het feit dat ze gebruikmaken van diminutievorming in het Nederlands met de suffixen *-etje*, *-je* en *-tje*, dat ze in mindere mate gebruikmaken van het suffix *-pje* en helemaal geen gebruikmaken van *-kje*. Echter, waar eentalige kinderen vanaf levensjaar 1 nauwelijks tot geen afwijkingen vertonen in hun diminutiefgebruik ten opzichte van het volwassen patroon, waren er bij de meertalige kinderen opmerkelijke afwijkingen zichtbaar, die al dan niet te herleiden waren naar de tweede taal. In dit hoofdstuk worden de conclusies en onderzoeksmethode kritisch besproken en worden suggesties gegeven voor vervolgonderzoek.

In het algemeen werd uit het onderzoek zichtbaar dat de vorming van verkleinwoorden, zoals Scharlaekens (2009) beschrijft, een vroeg verworven morfologische vaardigheid is. Waar veel morfologische vervoegingen pas in de differentiatiefase (2,5 - 5 jaar) worden toegepast, zijn verkleinwoorden al zichtbaar vanaf het eerste levensjaar, bij zowel een- als meertalige kinderen. Echter, Scharlaekens (2009) concludeert in zijn onderzoek eveneens dat diminutiefgebruik van kinderen rond de 2;7 en 2;11 jaar een 'normaal' en 'volwassen' patroon aanneemt, terwijl deze resultaten niet zijn onderbouwd met kwantitatieve gegevens en de kinderen maar waren gevolgd tot een leeftijd van 3 jaar. De resultaten van dit onderzoek suggereren eerder dat kinderen meer verkleinwoorden gaan gebruiken bij het ouder worden, ook na de leeftijd van 2;11 jaar, waarbij de piek in het aantal verkleinwoorden bij de kinderen van dit onderzoek in levensjaar 4 lag met een percentage van rond de 16% van het totale aantal gebruikte zelfstandige naamwoorden.

Verder bleek dat zowel een- als meertalige kinderen nauwelijks diminutieven vormden met het suffix *-pje* en helemaal niet met het suffix *-kje*. Ze maakten wél allemaal gebruik van de suffixen *-etje*, *-je* en *-tje* en de afwijkende diminutievormen werden alleen gebruikt in woorden die volgens het volwassen patroon deze zelfde suffixen *-etje*, *-je* en *-tje* zouden krijgen. Mogelijk komt dit doordat de suffixen *-pje* en *-kje* niet erg productief zijn in het Nederlands. In nader onderzoek zou het diminutiefgebruik van de kinderen kunnen worden vergeleken met het volwassen patroon in de *praktijk*, om te bezien in hoeverre volwassenen gebruikmaken van de suffixen *-pje* en *-kje* zoals beschreven in De Haas & Trommelen (1993).

Bij het nader inzoomen op de meertalige kinderen bleek uit de corpora van de meertalige kinderen dat er door codewisseling tussen en binnen zinnen diminutieven uit de vreemde taal voorkwamen in de Nederlandse dialogen, waarmee dit onderzoek aansluit bij literatuur die beschrijft hoe het veelvoorkomende fenomeen van vermenging eruit ziet bij jonge tweetalige kinderen (Cantone, 2007). In dergelijk onderzoek naar vermenging wordt vaak de vraag gesteld *waarom* kinderen de talen überhaupt vermengen. Deze vraag is vooral interessant om te stellen naar aanleiding van de gevonden codewisseling *binnen* woorden, die in dit onderzoek alleen voorkwam bij meertaligheid met het Fries en Engels, die net als het Nederlands Germaanse talen zijn (Van Loey, 1970). Een suggestie zou zijn dat codewisseling binnen woorden alleen bij meertaligheid met de Germaanse talen Fries en Engels plaatsvindt, omdat deze nauwer verwant zijn aan het Nederlands dan de Romaanse talen Italiaans en Frans. Door de grotere afstand tussen het Nederlands en het Italiaans en Frans, wordt er binnen de woorden minder snel van code gewisseld.

Echter, de afwijkingen in diminutiefgebruik waren niet altijd direct te herleiden naar de tweede gesproken taal van het kind: veel kinderen gebruikten een ander Nederlands diminutiefsuffix

dan gebruikelijk is bij het woord of ze gebruikten afwijkende suffixen zoals *-jen*, *-jetje* en *-es*. Deze afwijkingen kwamen niet voor bij eentalige Nederlandse kinderen. In nader onderzoek kan worden gezocht naar een verklaring voor deze afwijkingen bij meertalige kinderen: is er sprake van verwarring doordat de kinderen twee talen gebruiken, heeft het te maken met frequentie, of houden de afwijkingen verband met de fonologische context waarin een diminutief wordt gebruikt?

Een afwijkend suffix waarover wél literatuur beschikbaar is, is het opvallende suffix *-jen*. Dit suffix werd niét gebruikt door eentalige, Nederlandse kinderen, maar wel door meertalige kinderen die naast het Nederlands de talen Fries, Engels of Italiaans spraken. Uit historisch onderzoek van Marynissen (1998) is gebleken dat het diminutiefsuffix *-jen* opkwam in de zeventiende eeuw en heel frequent werd gebruik in Holland om verkleinwoorden te vormen. Ook in de achttiende eeuw komt het suffix nog voor, bijvoorbeeld in persoonlijke brieven (Simons, 2013). Het suffix *-jen* vindt dus zijn oorsprong in het Nederlands, wordt in de 21ste eeuw niet meer gebruikt door eentalige, Nederlandse kinderen, maar wordt wél gebruikt door meertalige kinderen die naast het Nederlands ook Fries, Engels of Italiaans spreken. Dit biedt reden tot vervolgonderzoek naar het terugkeren van diminutiefsuffixen uit het verleden in kindertaal van meertalige kinderen.

Een ander suffix dat niet voorkwam in het overzicht van De Haas & Trommelen (1993), maar wel aandacht verdient vanwege het voorkomen bij alle groepen meertalige kinderen, is het suffix *-ie*, dat door Schneider (2003) werd gecategoriseerd als een *Engels* diminutiefsuffix. Volgens het gebruikte overzicht van De Haas & Trommelen (1993) is *-ie* geen Nederlands diminutiefsuffix. In de data van de eentalige Nederlandse kinderen, die verkregen is middels de zoekmachine GrETEL, kwam het suffix *-ie* dan ook maar 1 keer voor. Echter, na de analyse van de meertalige data zijn sommige fragmenten van de eentalige kinderen nog eens doorgenomen en al gauw kwamen voorbeelden naar voren van verkleiningen met het suffix *-ie*, zoals *kassies* met suffix *-ies* in fragment 011108 van Laura. GrETEL heeft blijkbaar niet alle vormen met het suffix *-ie* als diminutief gemarkeerd, waardoor de beschreven vergelijking tussen een- en meertalige kinderen omtrent het suffix *-ie* niet valide is. Daarbij komt dat het suffix *-ie*, net als het suffix *-jen*, een historische oorsprong in het Nederlands blijkt te hebben en sinds de zeventiende eeuw in Holland werd gebruikt (Simons, 2013). Dit suffix trad met name op in spreektaal en informele contexten. Van Oostendorp (1996) beschrijft dat het suffix *-ie* nog steeds voorkomt in bepaalde dialecten in Nederland als hebbend een informeel karakter, vooral in de westerse streken in steden als Amsterdam. Nader onderzoek zou het gebruik van dit suffix *-ie* kunnen nagaan, door zowel kinderen als volwassenen die een- of meertalig zijn.

Het gebruik van het Engelse diminutiefsuffix *-ie* brengt direct tot een beperking van het onderzoek, namelijk de duiding van het Engels als *diminutiefarme* taal (Van Loey, 1970). In het corpus kwamen namelijk nauwelijks diminutievormen voor met een adjectief uit het woordveld *klein*, terwijl er juist veel diminutievormen met een Engels diminutiefsuffix voorkwamen, wat er eerder op zou wijzen dat het Engels een diminutiefrijke taal is. Uit de data van de Frans-Nederlandse kinderen bleek wél dat de duiding als *diminutiefarme taal* terecht is, door de vele verkleiningen middels een toevoeging van een vorm van het adjectief *petit*. Nader onderzoek is nodig naar de duiding van talen als *diminutiefarm* en *diminutiefrijk*, in het bijzonder als het gaat om het Engels.

Een andere beperking van het onderzoek ligt in de kwantiteit en kwaliteit van de gebruikte corpora. Wat betreft het corpus van de eentalige Nederlandse kinderen is een aandachtspunt dat er bij dit onderzoek van levensjaar 1 en 5 heel weinig data beschikbaar waren. Van Laura zijn er pas fragmenten beschikbaar vanaf 1;9 jaar, terwijl ze waarschijnlijk voor die tijd ook al veel woorden heeft gezegd. Van Sarah zijn maar 1,750 woorden beschikbaar uit levensjaar 5, tot een leeftijd van 5;2 jaar. Dit is te weinig om uitspraken te doen over het gebruik van verkleinwoorden in de vroege en

latere fase van de ontwikkeling.

De beperking wat betreft de kwantiteit en kwaliteit van de gebruikte corpora geldt met name voor de corpora van de meertalige kinderen. Idealiter was voor elke groep meertalige kinderen een corpus met spontaan kindertaalmateriaal tot een leeftijd van 6 jaar onderzocht. Aangezien dit niet beschikbaar was, is op een exploratieve manier gekeken naar beschikbaar getranscribeerd kindertaalmateriaal van kinderen tot een leeftijd van 6 jaar. Hierdoor verschilden de leeftijdscategorieën per corpus: van Fries-Nederlandse kinderen was bijvoorbeeld alleen data beschikbaar in de leeftijd van 5-6 jaar, terwijl de data van Engels-Nederlandse kinderen rond de leeftijd van 3 jaar lag. Niet alleen de leeftijdscategorieën verschilden, maar ook de inhoud. De data van Fries-Nederlandse kinderen bestonden uit transcripties van een verhaaltjestaak, terwijl de data van de andere meertalige groepen wél bestond uit spontane kindertaal. Om deze redenen waren de groepen niet helemaal evenredig om te vergelijken. Gezien het exploratieve karakter van dit onderzoek, is de suggestie voor nader onderzoek om in de vergelijking spontane kindertaaldata te gebruiken in een zelfde soort setting, waarin de kinderen ongeveer even oud zijn. Op deze manier kan er ook worden onderzocht in hoeverre er een ontwikkeling plaatsvindt in de mate van afwijking in diminutiefgebruik door meertalige kinderen in hun Nederlands.

6.2 Suggesties voor vervolgonderzoek

Naast de reeds gegeven suggesties voor vervolgonderzoek, zullen in het slot van deze discussie nog enkele suggesties voor vervolgonderzoek worden besproken. Allereerst zou er onderzoek kunnen worden gedaan naar diminutievorming in het Nederlands bij meertaligheid met andere talen dan het Fries, Engels, Italiaans of Frans. Denk hierbij aan het Turks en Marokkaans: uit gegevens blijkt dat Turkije en Marokko de herkomstgebieden zijn van de grootste groepen migranten in Nederland (Nortier, 2009). Het Turks en Marokkaans behoren weer tot andere taalfamilies dan de Indo-Europese talen en geven wellicht andere afwijkende vormen van diminutiefgebruik en codewisseling.

Verder zijn, vanwege de beperkte omvang van dit onderzoek, verschillende opvallendheden omtrent diminutievorming buiten beschouwing gelaten. Uit de data van de eentalige, Nederlandse kinderen bleek namelijk dat er grote individuele verschillen bestonden in uitspraakproblemen van diminutievormen. Ook bij meertalige kinderen zijn uitspraakproblemen gevonden, maar deze zijn niet nader geanalyseerd. Verder kwamen bij zowel de een- als meertaligen neologismen met een verkleining voor. Deze aspecten zijn buiten beschouwing gelaten en kunnen in verder onderzoek nader worden bestudeerd.

Bovendien kan het onderwerp van diminutievorming uit worden gebreed naar het bijbehorend gebruik van lidwoorden. Tijdens de analyse bleek namelijk dat er, vooral door de Fries-Nederlandse kinderen, heel frequent gebruik werd gemaakt van een lidwoord dat niet bij het zelfstandig naamwoord past, zoals *de klein lammetje* (NL_403131), *de kleine babygeitje* (NL_412155) en *de andere kleintje* (NL_403136). Tot slot zou er in verder onderzoek ook data van meertalige kinderen en volwassenen kunnen worden onderzocht ná de leeftijd van 6 jaar, om te zien of de codewisseling minder wordt bij het ouder worden en of er een ontwikkeling valt waar te nemen in de afwijkende vormen die meertaligen vertonen.

7. Literatuurlijst

- Augustinus, L., Vandeghinste, V., & Van Eynde, F. (2012). Example-based treebank querying. *Proceedings of the 8th International Conference on Language Resources and Evaluation (LREC 2012)*, 3161-3167. Geraadpleegd van <https://lirias.kuleuven.be/183050?limo=0>
- Bosma, E. (2017). *Bilingualism and cognition: The acquisition of Frisian and Dutch* [Dissertatie, Universiteit van Amsterdam]. Digitaal Academisch Repository. <https://hdl.handle.net/11245.1/f5450ae9-4573-43fd-a158-bb4a8778fb76>
- Cantone, K. F. (2007). *Code-switching in bilingual children* (Vol. 37). Springer.
- De Haas, W., & Trommelen, M. (1993). *Morfologisch handboek van het Nederlands: Een overzicht van de woordvorming*. SDU Uitgeverij.
- De Houwer, A. (1990). *The acquisition of two languages from birth: A case study*. Cambridge University Press.
- Den Boon, C. A. & Hendrickx, R. (2017). *Dikke Van Dale Online 2015 t/m 2017*. Van Dale Uitgevers. <https://uu-vandale-nl.proxy.library.uu.nl/zoeken/zoeken.do>
- Dijkstra, J. E. (2013). *Growing up with Frisian and Dutch: The role of language input in the early development of Frisian and Dutch among preschool children in Friesland* [Dissertatie, Universiteit van Amsterdam]. Digitaal Academisch Repository. <https://hdl.handle.net/11245/1.398715>
- Gardner-Chloros, P. (2008). Bilingual speech data: Criteria for classification. In Li Wei & M. G. Moyer (Reds.), *The Blackwell guide to research methods in bilingualism and multilingualism* (pp. 53-72). Blackwell. <https://doi.org/10.1002/9781444301120.ch4>
- MacWhinney, B. (2000). *The CHILDES Project: Tools for analyzing talk*. Third Edition. Lawrence Erlbaum Associates.
- Marynissen, A. (1998). Van -(t)ke naar -(t)je: De oorsprong en verspreiding van het Nederlandse diminutiefsuffix -(t)je. *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*, 114(3), 252-269. https://www.dbnl.org/tekst/tij003199801_01/tij003199801_01_0023.php
- Noccetti, S., De Marco, A., Tonelli, L., & Dressler, W.U. (2007). De role of diminutives in the acquisition of Italian morphology. In W. U. Dressler & I. Savickiene (Reds.), *The acquisition of diminutives: A cross-linguistic perspective* (pp. 125-153). John Benjamins Publishing Company.
- Nortier, J. (2009). *Nederland meertalenland: Feiten, perspectieven en meningen over meertaligheid*. Amsterdam University Press.
- Pinokkio (personage). (z.d.). In *Wikipedia*. Geraadpleegd op 12 mei 2021, van [https://nl.wikipedia.org/wiki/Pinokkio_\(personage\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Pinokkio_(personage))
- Poplawska, B. (2018). Het probleem van Le Petit Prince in vertaling: Verkleinwoorden vertaald uit het Frans in het Nederlands en Pools. *Roczniki Humanistyczne*, 66(5), 211-223. <http://dx.doi.org/10.18290/rh.2018.66.5s-17>

- Savickiene, I., & Dressler, W. U. (2007). Introduction. In W. U. Dressler & I. Savickiene (Eds.), *The acquisition of diminutives: A cross-linguistic perspective* (pp. 1-12). John Benjamins Publishing Company.
- Scharlaekens, A. M. (2009). *De taalontwikkeling van het kind. Een oriëntatie in het Nederlandstalig onderzoek*. Wolters-Noordhoff.
https://www.dbnl.org/tekst/scha134taal01_01/scha134taal01_01.pdf
- Schneider, K. P. (2003). *Diminutives in English*. Walter de Gruyter.
- Simons, T. (2013). *Ongekend 18^e-eeuws Nederlands: Taalvariatie in persoonlijke brieven* [Dissertatie, Universiteit Leiden]. LOT dissertation series. <https://hdl.handle.net/1887/22290>
- Van Loey, A. (1970). *Schönfelds historische grammatica van het Nederlands*. Thieme.
- Van Oostendorp, M. (1996). *Tongval. Hoe klinken Nederlanders?* Amsterdam: Prometheus.
- Ytsma, J. (1992, 1-4 september). *Frisian diminutive formation among Frisian and Dutch primary school children* [Paperpresentatie]. International Conference on Maintenance and Loss of Minority Languages, Noordwijkerhout, Nederland. <https://eric.ed.gov/?id=ED362051>

8. Bijlagen

8.1 Deelvraag 1, Nederlands

8.1.1 Overzicht levensjaar 1

Spreker	Gebruikte vorm verkleinwoord	Wat waarschijnlijk wordt bedoeld	Analyse/opmerking
Laura	eetjes (3)	eendjes	In plaats van het uitspreken van het consonantcluster /ntj/, wordt de /n/ weggelaten en alleen /tj/ uitgesproken.
	paajtje (1)	paardje	Spreekt het woord in dezelfde zin wel correct uit: 'en toen? paajtje paardje. Oh!'
Sarah	n.v.t.		

8.1.2 Overzicht levensjaar 2

Spreker	Gebruikte vorm verkleinwoord	Wat waarschijnlijk wordt bedoeld	Analyse/opmerking
Laura	bakkie (1)	bakje	Gebruikt achtervoegsel <i>-ie</i> als variant van <i>-tje</i> .
	dootje (4)	cadeautje	De onbeklemtoonde eerste lettergreep /ca/ wordt niet uitgesproken, het diminutiefsuffix wel.
	eetje (1)	eendje	In plaats van het uitspreken van het consonantcluster /ntj/, wordt de /n/ weggelaten en alleen /tj/ uitgesproken.
	evetjes (1)	eventjes	In plaats van het uitspreken van het consonantcluster /ntj/, wordt de /n/ weggelaten en alleen /tj/ uitgesproken.
	haatjes (1)	haartjes	In plaats van het uitspreken van het consonantcluster /rtj/, wordt de /r/ weggelaten en alleen /tj/ uitgesproken. In dezelfde zin spreekt ze het woord nog wel correct uit: 'k moe haatjes. k moe haartjes wasse ook.'
	kitjes (1)	kindjes	In plaats van het uitspreken van het consonantcluster /ntj/, wordt de /n/ weggelaten en alleen /tj/ uitgesproken.
	letjes (1)	lettertjes	De onbeklemtoonde lettergreep /ter/ wordt weggelaten bij het uitspreken, het diminutiefsuffix wordt wel uitgesproken.
	ootjes (1)	oogjes	In plaats van de /g/ wordt de /t/ uitgesproken. Als reactie op de vraag van de moeder: 'hoeveel oogjes heb jij? e zo ootjes.'
	paatje(s) (29)	paardje(s)	Wordt 29 keer op deze manier uitgesproken, bijvoorbeeld: 'hee. Dit is een paatje paatje paatje

			paatje paat, ah!'. Later wordt wel de uitspraak <i>paardje</i> gebruikt.
	pollootje (1)	potloodje	Geen fout in de uitspraak van het diminutief, wel in het consonantcluster /tl/, waar /ll/ van wordt gemaakt.
	pulletjes (1)	spulletjes	Geen fout in de uitspraak van het diminutief, wel in het consonantcluster /sp/, waarvoor alleen een /p/ wordt uitgesproken.
	tjes (1)	?	Onbekende betekenis van het woord. Wordt gebruikt in de volgende context: 'dikke pot. moe es uit tjes. s uit.'
Sarah	drietjes (1)	n.v.t.	Ongebruikelijk gebruikt in de volgende zin: 'en Tim wel en en Saar en Sarah, en en drietjes op de feestjes'. De moeder corrigeert in de volgende zin: 'ja, drietjes op de feestje? met zijn drietjes, met zijn viertjes.'
	voorleeboekje (1)	voorleesboekje	Geen fout in de uitspraak van het diminutief, wel in de hele samenstelling: in plaats van het uitspreken van het consonantcluster /sb/ wordt de /s/ weggelaten en alleen de /b/ uitgesproken.

8.1.3 Overzicht levensjaar 3

Spreker	Gebruikte vorm verkleinwoord	Wat waarschijnlijk wordt bedoeld	Analyse/opmerking
Laura	dootje (2)	cadeautje	De onbeklemtoonde eerste lettergreep /ca/ wordt niet uitgesproken, het diminutiefsuffix wel.
	eisje (1)	?	Onbekende betekenis en bedoeling van het woord. Wordt gebruikt in de context: 'nee, dat is nietes! eisje. Xxx'
	koppetje (1)	koppeltje	In plaats van het uitspreken van het consonantcluster /ltj/, wordt de /l/ weggelaten en alleen /tj/ uitgesproken. De moeder herhaalt correcte uitspraak in de volgende zin: 'een, twee. ga jij nou ook koppetje duiken. koppeltje duiken achterover.'
	peentje (2)	speentje	Geen fout in de uitspraak van het diminutief, wel in het consonantcluster /sp/, waarvoor alleen een /p/ wordt uitgesproken.
	schijtje (2)	?	Onduidelijk wat er met dit verkleinwoord wordt bedoeld. Wordt gebruikt in de volgende context: 'nee, ik ga niet pot make. een schijtje in.'
	schilpadje (1)	schildpadje	Geen fout in de uitspraak van het diminutief, wel in de hele woord: in plaats van het uitspreken van het consonantcluster /ltp/ wordt de /t/ weggelaten en alleen /lp/ uitgesproken.

	slabje (1)	slabbetje	In plaats van het suffix <i>-etje</i> wordt alleen <i>-je</i> gebruikt. De moeder reageert met het gebruik van de basisvorm <i>slab</i> : 'en moet eef slabje om. waar is de slab?'
Sarah	zeemeermin paardje (1)	<i>zeemeermin</i> óf <i>paard</i>	Neologisme. Twee bestaande woorden worden aan elkaar geplakt en er wordt een verkleinwoord van gemaakt. Wordt gebruikt in de volgende zin: 'o, die is een zeemeermin, zeemeerminpaardje.'

8.1.4 Overzicht levensjaar 4

Spreker	Gebruikte vorm verkleinwoord	Wat waarschijnlijk wordt bedoeld	Analyse/opmerking
Laura	draaidingetje (1)	een object dat draait	Neologisme. Geen fout in de uitspraak van het diminutief.
	moutjes (1)	?	Onbekende betekenis en bedoeling van het woord. Wordt gebruikt in de volgende context: 'de koek. aw, ah, moutjes. oh, dat is, nou ja.'
Sarah	mensenspelletje (2)	?	Neologisme, waarschijnlijk door gebrek aan kennis van de echte naam van het spel. Gebruikt in de volgende context: 'ik weet het. heb jij heb jij jij hebt geen mensenspelletje ma maar xxx. en nou hier.'
	motiefjasje (1)	?	Neologisme. Geen fout in de uitspraak van het diminutief. Wordt gebruikt in de volgende context: 'motief jasje, wat je aan heb, dat motiefjasje zei die.'
	schootje (1)	schoot	Er wordt een kleine schoot bedoeld, in de volgende context: 'kom maar op zn schootje. ze wil soms op mn schootje, ze zegt dat ie. hier Otje boek.'

8.1.5 Overzicht levensjaar 5

Spreker	Gebruikte vorm verkleinwoord	Wat waarschijnlijk wordt bedoeld	Analyse/opmerking
Laura	bakkermusje (1)	bakkersmutsje	In plaats van het uitspreken van het consonantcluster /tsj/, wordt de /t/ weggelaten en alleen /sj/ uitgesproken. Bovendien wordt de /s/ tussen <i>bakker</i> en <i>mutsje</i> weggelaten.
Sarah	n.v.t.		

8.2 Deelvraag 2, Fries-Nederlands

Narratief	Gebruikte vorm	Analyse indien afwijkend
NL_403102	poffertjes, worstjes, vogeltjes, kuikentje (4)	
NL_403104	knutselwerkjes (2), boekjes, jongetje, vogeltjes (6), kindjes, beetje, juf Jantsje	
NL_403107	knakworstjes, poffertjes, stokjes, hondjes (3), lammetje (6), babygeitjes, geitje	
NL_403108	spelletjes, werkjes, vogeltjes (2), babyvogeltjes, vogeltjes (3), juf Jantsje, Stientsje	
NL_403110	worstjes, vogeltje	
	poes knuffelje	Bedoelt waarschijnlijk 'de poes geknuffeld', maar switcht van code met een Friese zin.
	fakânsje	Gebruikt in een Friese zin het Friese woord voor <i>vakantie</i> .
	wenje	Gebruikt in een Friese zin het Friese woord voor <i>wonen</i> .
	boartsje	Gebruikt in een Friese zin het Friese woord voor <i>spelen</i> .
	klein vogelt	Gebruikt geen diminutiefsuffix, maar plakt wel een /t/ achter de stam, en gebruikt het additief <i>klein</i> .
NL_403111	kinderfeestje, kaartje, dingetjes, gaatje, schaapje	
	spultsjes	In plaats van <i>spulletjes</i> met het Nederlandse suffix <i>-etjes</i> wordt het Friese diminutiefsuffix <i>-tsjes</i> gebruikt.
NL_403112	eendjes, vogeltjes (2), babyvogeltje, wormpje, kleintjes (2), juf Jantsje, Stientsje	
NL_403116	spelletje, blaadje (4), worstjes, verhaaltjes, vogeltjes (3), juf Jantsje	
NL_403118	feestje, cadeautjes, engeltjes (2), worstjes, vogeltjes (6), wormpjes (2), Stientsje	
	stikelbarchjes	In de context 'een stikelbarchjes gemaakt'. Gebruikt een diminutievorm met suffix <i>-jes</i> . De basisvorm <i>stikelbaarch</i> is de Friese vertaling voor het Nederlandse woord <i>egel</i> .
NL_403119	beetje, dingetje, poffertjes, poesje (2), geitje	

	kindertje	Bedoelt <i>kindje</i> . Gebruikt een ongebruikelijke vorm met het suffix <i>-ertje</i> in plaats van <i>-je</i> , misschien in de war door het meervoud <i>kinderen</i> .
NL_403121	dingetjes (2), kindje (2), geitje (7)	
NL_403123	worstje (2), vriendjes, lammetje (2), hapje (3), geitje (2), kindje	
	skelkjes	<i>skelk</i> is het Friese woord voor <i>schort</i> . Maakt gebruik van diminutiefsuffix <i>-jes</i> , wat in zowel het Fries als het Nederlands wordt gebruikt.
NL_403124	vriendjes (3), vriendinnetje (2), scheurtje, spelletjes (2), verstoppertje, boefje	
	boevetje	In de context 'politie en boevetje', bedoelt <i>boefje</i> . Gebruikt een ongebruikelijke vorm met het suffix <i>-etje</i> in plaats van <i>-je</i> .
NL_403125	hokje, knopjes (2), stapjes, worstjes (3), jongetje, geitje (10)	
	horloazje	<i>horloazje</i> is het Friese woord voor <i>horloge</i> . Wordt gebruikt in een Friese zin.
	ûltsje	Onbekende betekenis van het woord met het Friese diminutiefsuffix <i>-tsje</i> , gebruikt in de context 'en femke het in ûltsje'.
NL_403129	juf Klaasje, ijsblokjes, autootje, raampje, poppetje, struikjes, visjes (2), geitje (6), kindje	
NL_403130	feestje, eventjes (2), winkeltje, kuikentjes, vogeltjes (2)	
NL_403131	Antsje, kontje, beetje (5), feestje, worstje (2), hondjes, geitjes (2), verhaaltje, schaapje (5), vosje, lammetje (2), plaatje	
	beet	In de context 'een heel beet verdrietig', bedoelt <i>beetje</i> , maar laat het diminutiefsuffix weg.
NL_403132	kaartjes, worstjes (2), vogeltjes, worteltje	
NL_403133	beetje (2), kaartjes, worstjes, lammetje (6)	
NL_403134	cakeje, sneeuwkllokjes, kuikentjes (4)	
NL_403136	werkjes, stukje, spelletje, sprookjesspelletjes, biggetje (3), huisje, stukje, kleintje, vogeltje (4), beestjes	

	omke (2)	<i>omke</i> is het Friese woord voor <i>oom</i> . Gebruikt in een Nederlandse zin: 'dat dat omke henk mijn omke in leven was'.
NL_403137	juf Sepkje, mapje, woordjes, antsje, blokje, boekjes, spelletje, plaatje, lijntjes, prikkeltjes, lammetje, schaapje (6), lammetje	
NL_403138	kinderfeestje (2), grote mensen feestje, vriendje (2), stipjes, struikjes, visje, verhaaltje	
NL_403139	huisje, boekje, feestje, katjes, centjes, blaadjes, schaapje (8), kindje hartenspelletjes	Neologisme met gebruik van een diminutiefsuffix volgens het patroon in het volwassen Nederlands.
NL_403140	verhaaltje, vriendje, spelletje, rondjes, vakje, worstje, kuikentjes (3)	
NL_403141	Klaasje, werkjes, plaatjes, worstjes, geitje (5), lammetje (2)	
NL_403144	spelletje, eentje, zusje, rekenspelletjes, visjes, vriendjes, vogeltjes (4), eendje, kuikentje (3), wormpje	
NL_403145	werkjes, appeltje, kindjes, patatjes, verhaaltjes (4), doornroosje, fietsjes, apenkooitje, doperwtjes, erwtje, autootje, beeldje, kaartjes (2), ponyritje, elfje, konijntje (2), jongetje, enveloppe, geitje (8), kleintje, babygeitje	
	schippie	Konijn die <i>schippie</i> heet, met het suffix <i>-ie</i> .
NL_403149	kaartjes, geitje (2), eentje, kindje	
NL_403151	kinderfeestje, geitje, jongetje geitsje	Gebruikt in een Friese zin de stam <i>geit</i> met het Friese diminutiefsuffix <i>-sje</i> .
NL_403157	juf Baukje, spelletjes, poppetjes, vakjes, eentje, stipjes, worstjes (2), lammetje (6) wieletjes	Gebruikt Nederlandse suffix <i>-etjes</i> in plaats van <i>-tjes</i> .
NL_403160	kaartjes (3), plaatjes (2), poppetjes, vogeltje (3)	
NL_403161	kuikentje (2) boartsje (3)	Vertelt wat hij in het weekend heeft gedaan en maakt gebruik van

		codewisseling: gebruikt Fries woord voor <i>spelen</i> .
	pykjies (3)	<i>pyk</i> is het Friese woord voor <i>kuiken</i> . Wordt bijvoorbeeld gebruikt in de context: 'en de pykjies binne blij'.
NL_403162	spelletjes, kleurtjes, kuikentjes (6), beetje	
NL_412102	spekjies, worstjes, lintje, vogeltjes	
NL_412103	geitjes (5)	
	poffertsjes	Gebruikt Fries diminutiefsuffix <i>-tsjes</i> in plaats van <i>-tjes</i> . In het Fries bestaat er geen woord voor <i>poffertjes</i> , maar wordt het <i>Nederlânske mini-pankoeken</i> genoemd.
	boartsje	Vertelt wat hij morgen na schooltijd gaat doen en maakt gebruik van codewisseling: gebruikt Fries woord voor <i>spelen</i> .
	ferske	<i>ferske</i> is het Friese woord voor <i>gedichtje</i> , met het diminutiefsuffix <i>-ke</i> . Gebruikt in een Nederlandse zin, nadat hij alle dagen van de week heeft genoemd: 'ik had ze in een ferske zelfs'.
NL_412104	werkjes, elastiekje, meisje (2), bedje, beetje (3), spulletjes, keukentje, vlindertje, visje (2), kindjes, poesje, vogeltjes (5), eentje, wormpje	
NL_412105	paardrijmeisje, spelletje, visje, lammetje (2)	
NL_412108	worstjes, slakje, vogeltjes (2), kindjes	
NL_412109	spelletjes, schaapjes	
NL_412110	poffertjes (3), rondjes, beetje (6), autootje, kuikentjes (3), zachtjes, plaatje (2), kuikentjes	
NL_412112	juf Fimke, poesjes, katjes, knakworstjes, spelletjes, centjes, briefjes, visjes, vogeltje (4)	
NL_412115	feestje, cadeautjes (2), baby'tje	
NL_412116	juf Fimke, werkje, spelletjes, meisje, keertje, slangetje	
	dûnsje	<i>dûnsje</i> is het Friese woord voor <i>dansen</i> . Codewisseling als het kind vertelt dat ze later wil 'dansen' als K3.
NL_412119	struikjes, lammetje (3), geitjes (2)	

NL_412121	juf Fimke, werkjes, knopje, plaatjes, carsautootjes, bootje, visje, geitje (4), baby'tje (3), pootje	
	knokje	Bedoelt <i>knopje</i> en corrigeert zichzelf direct.
NL_412122	poffertjes, wedstrijdje, bultjes (2), blaadjes, baasje, vogeltjes (3)	
	dokertsje doen	Gebruikt in een Friese zin de stam <i>dokter</i> met het Friese diminutiefsuffix <i>-tsje</i> .
	sneipop meitsje	<i>meitsje</i> is het Friese woord voor <i>maken</i> , bedoelt 'sneeuwpop maken'.
	fisken	<i>fisk</i> is het Friese woord voor <i>vis</i> . Hier wordt het suffix <i>-en</i> achter geplakt, waarschijnlijk omdat er <i>vissen</i> wordt bedoeld.
	heljen	Onbekend woord, gebruikt in de context 'om wjirmen te heljen', bedoelt waarschijnlijk <i>halen</i> .
NL_412127	spruitjes, stekeltjes, geitje (12), babygeitje	
NL_412128	werkjes (3), strikjes, potje (3), beetje, visjes, wormpje	
	jonkje (3)	Bedoelt <i>jonkie</i> , gebruikt het suffix <i>-je</i> in plaats van <i>-ie</i> .
	pykje (4)	<i>pyk</i> is het Friese woord voor <i>kuiken</i> . Wordt bijvoorbeeld gebruikt in de context: 'omdat ie het pykje wil pakken'.
NL_412129	spelletjes, visje, lammetje (2), eentje (2), hapje (3)	
NL_412131	liedjes, bloemetjes, worstjes, kindje (7)	
	lamme	In de context 'want die wou niet die wou dan de vos de lamme de kindje losliet', bedoelt <i>lammetje</i> , maar laat het diminutiefsuffix weg.
NL_412132	juf Jeltsje (2), boekjes (3), beetje (2), spelletjes, vriendje, worstjes (2), moedervogeltje, mamavogeltje, kuikentjes, vogeltje (6)	
	verkeerfilmpjes (2)	Bedoelt <i>verkeersfilmpjes</i> . Geen fout in de uitspraak van het diminutiefsuffix, maar laat de /s/ uit het consonantcluster /rsf/ weg.
	dinkjes	In plaats van <i>dinjetjes</i> met het Nederlandse suffix <i>-etjes</i> , wordt een combinatie gebruikt van het Friese diminutiefsuffix <i>-ke</i> en het suffix <i>-je</i> .

NL_412133	poppetjes, babygeitje (2), schaapje, baby'tje, geitje (2), kindje (2)	
NL_412134	eentje, meisjes, kleintje (2), worstjes (2), kuikentjes (4)	
NL_412135	baby'tje, vriendinnetje, ijsje (2), huisje, kindje, lammetje, geitje	
NL_412137	trekkertje, hokje, tikkertje, broertje, koekje, zorgboerderijtje, blokje (2), tuintje, hapje (3), lammetje (2), geitje (7), bloemetjes	
NL_412139	tikkertje, verstoppertje, spelletje (3), poppetje, kindje (3), babylammetje, bloemetjes, lammetje (2)	
NL_412140	poppetje, huisje, kleurtjes, sneetje, kindje (2), beetje, worstjes, wormpje (3), babyvogeltje (2), vogeltje (2), kattenbrokjes, hondje	
NL_412141	tikkertje, hokje, geitje (2)	
	grappies	Bedoelt <i>grapjes</i> , gebruikt het suffix <i>-ies</i> in plaats van <i>-jes</i> .
NL_412142	feestje, cadeautjes (2), kaarsjes, bubbeltjes, keertje (2), stukje (2), beetje, worstjes (4), jonkies (5), wormpjes (3)	
	jonkjes	Bedoelt <i>jonkies</i> , gebruikt het suffix <i>-jes</i> in plaats van <i>-ies</i> .
NL_412143	varkentjes, toetjes, strikjes, beetje, lammetje (8), geitje	
NL_412144	tentje, blaadjes, knopjes, kruisje, kaartje, beetje (4), visjes, kindjes (2), wormpje (2), vogeltjes (2), baby'tje, babyvogeltjes (2)	
	pykje	<i>pyk</i> is het Friese woord voor <i>kuiken</i> . Wordt bijvoorbeeld gebruikt in de context: 'en toen zag de kat een klein pykje'.
NL_412145	speeltje, prikkeltjes, geitje (8)	
NL_412146	vogeltjes (2), kuikentje	
NL_412147	cadeautjes, kinderfeestje, geitjes, worstjes (2), geitje, hapje (3)	
	boartsje	In de context 'en lekker boartsje' als hij vertelt wat hij gaat doen op zijn verjaardag. Maakt gebruik van codewisseling en gebruikt Fries woord voor <i>spelen</i> .

	jonkjes (2)	Bedoelt <i>jonkies</i> , gebruikt het suffix <i>-jes</i> in plaats van <i>-ies</i> .
NL_412148	juf Antje, spelletjes, poppetjes, hapje (3), worstje, kuikentjes (5), wormpjes, kindjes	
	knutseljes	Onduidelijk wat er bedoeld wordt met het woord, in de context: 'en leren hoe je dat moet knutseljes en tekenjes'. <i>knutsel</i> is een werkwoord in het Nederlands, waar het diminutiefsuffix <i>-jes</i> achter wordt geplakt.
	tekenjes	<i>tekenje</i> is het Friese woord voor <i>tekenen</i> met het diminutiefsuffix <i>-jes</i> , wat hier waarschijnlijk wordt bedoeld. In de context: 'en leren hoe je dat moet knutseljes en tekenjes'.
NL_412149	juf Antje, werkjes (5), hulpje, boekje, kogeltjes, kindje, lammetjesgeit, lammetje (8)	
	geurtsje	Gebruikt Fries diminutiefsuffix <i>-tsje</i> in plaats van <i>-tje</i> .
	rûntsjes	<i>rûntsjes</i> is het Friese woord voor <i>rondjes</i> , in de context: 'dan sitte der sa kogeltjes yn mar dat binne rûntsjes'.
	lamkes	In de context: 'en de vos ziet die lamkes'. In plaats van <i>lammetjes</i> met het Nederlandse suffix <i>-etjes</i> wordt het Friese diminutiefsuffix <i>-kes</i> gebruikt.
	de lampje	Bedoelt <i>lammetje</i> , corrigeert zichzelf.
NL_412150	champignonnetjes, worstjes, kuikentjes (6), hapje	
NL_412151	cadeautje, huisje, lammetjes, babygeitje (2), geitje, lammetje	
NL_412152	juf Antsje en Antje, werkjes (2), boekje (4), dingetjes, eventjes, prijsje, kastje, keertje, eentje (6), briefje (3), blokjes, kaasautootjes, laatje, spistickertjes, hekje, motortje, visjes (2), vogeltjes (8), wormpjes (4), hondje, kindjes (3)	
NL_412153	juf Antje, werkjes (2), lammetje (3)	
	ljochtsjes (2)	<i>ljocht</i> is het Friese woord voor <i>licht</i> , gebruikt met het Friese diminutiefsuffix <i>-sjes</i> . Er is sprake van codemixen, als het woord in Nederlandse contexten wordt

		gebruikt: ‘en om dat water zaten ljochtsjes’ en ‘en daar komen ook nog ljochtsjes in’.
NL_412154	toneelstukje, beetje, verhaaltje, Froukje, blaadjes (2), kastanjes, baby’tjes (4), vogeltjes (4), drupjes, vriendje (4), keertje	
NL_412155	cadeautjes, verjaardagsfeestjes (2), poffertjes, ongelukje, ijsvlootje, worstjes (3), geitje (3), babygeitje (7), lammetje, kindje (2), bloemetjes	
	bytsje	<i>byt</i> is het Friese woord voor <i>beetje</i> , waar in deze context nog het Friese diminutiefsuffix <i>-sje</i> achter wordt geplakt, waardoor een dubbele verkleining ontstaat. Gebruikt in de context: ‘en mem ek al in bytsje’.
	worstjes (2)	Bedoelt <i>worstjes</i> , geen fout in diminutievorming, maar verandert de klinker van /o/ in /u/ bij het uitspreken.
	worstjen	Bedoelt <i>worstjes</i> , maar gebruikt het suffix <i>-jen</i> en corrigeert zichzelf.
NL_412156	juf Tytsje, blokjes, meisjes, nachttjes (2), worstjes, kuikentjes (2), vogeltjes (2)	
NL_412157	juf Tytsje, geitje, babygeitje	
NL_412159	lammetjes (5), geitje (4)	
NL_412162	poffertjes (2), huisjes, vogeltjes (4), babyvogeltjes, vriendjes	

8.3 Deelvraag 3, Engels-Nederlands

Narratief	Gebruikte vorm	Analyse indien afwijkend
020712	tutteke	In de context dat de onderzoeker zegt: 'oh tutteke!' reageert het kind 'niet tutteke!'. Woord met diminutiefsuffix <i>-ke</i> dat in Antwerpen wordt gebruikt voor <i>fopspeen</i> .
	pipi	Wordt gebruikt in de context 'I want pipi doen'. Woord dat overgenomen is uit het Frans en veel gebruikt wordt in Vlaanderen. Het is een woord in kindertaal voor een kleine boodschap, ofwel <i>plasje</i> .
	mammy	In plaats van <i>mama</i> gebruikt ze de Engelse vorm <i>mammy</i> : ze maakt gebruik van code-switchen en past het Engelse diminutiefsuffix <i>-y</i> toe.
020717	beetje, emmertje, streepjes (2)	
	horsie	Engels basiswoord <i>horse</i> met de Engelse verkleining <i>-ie</i> . In de context 'you go horsie'.
	neuzeke	Verkleining van het woord <i>neus</i> met het suffix <i>-ke</i> .
	bollekes	Verkleining van het woord <i>bollen</i> met het suffix <i>-kes</i> .
	kaakskes	Verkleining van het woord <i>kaken</i> met het suffix <i>-skes</i> .
	mousie (2)	Engels basiswoord <i>mouse</i> met de Engelse verkleining <i>-ie</i> . In de context 'and there was a mousie in'.
	mammy	Engelse aanspreekvorm voor de moeder met suffix <i>-y</i> in een zin met zowel Engelse als Nederlandse woorden: 'this is mammy zwarte schoen'.
020808	phoopy	Engels basiswoord <i>poop</i> wat <i>grote boodschap</i> betekent. Wordt gebruikt met de Engelse verkleining <i>-y</i> .
	poepie (2)	Het Engelse suffix <i>-ie</i> wordt toegepast op het Nederlandse woord <i>poep</i> .
020900	rozijntjes (2), oogjes (2), koekjes (3)	
	kemekoekie	Onduidelijke betekenis van het woord. Gebruikt het Engelse suffix <i>-ie</i> bij het Nederlandse woord <i>koek</i> , in plaats van de gebruikelijke vorm met <i>-je</i> in <i>koekje</i> .
	snoepkes	Verkleining van het woord <i>snoep</i> met het suffix <i>-kes</i> .

021005	kusjes, visjes (4)	
	mammy (4)	Engelse aanspreekvorm voor de moeder met suffix <i>-y</i> . Gebruikt de vorm <i>mama</i> ook 3 keer.
	mommy (20)	Engelse aanspreekvorm voor de moeder met suffix <i>-y</i> . De vorm wordt vaak herhaald in de zin 'mommy the lollipop!'
021013	nootje, aapje, ringetje (3), speldje, tongetje, stalletje (3), liedje	
	snoeptjes	In plaats van <i>snoepjes</i> met het Nederlandse suffix <i>-jes</i> wordt het ongebruikelijke suffix <i>-tjes</i> gebruikt. In een context van codemixen: 'full of snoeptjes!'. Heeft moeite met de meervoudsvorming, want gebruikt in de zin ervoor <i>snoeps</i> .
	uurkes	Verkleining van het woord <i>uur</i> met het suffix <i>-kes</i> .
	oekie	Onbekende betekenis van het woord met het Engelse suffix <i>-ie</i> . Wordt gebruikt in een gesprek over vissen.
	kikikie	Onbekende betekenis van het woord met het Engelse suffix <i>-ie</i> . Wordt gebruikt in een gesprek over vissen.
	nipsje	Onbekende betekenis van het woord met het Nederlandse diminutiefsuffix <i>-sje</i> . De onderzoekers snapt niet wat Kate met het woord bedoelt en vraagt naar de betekenis. Kate reageert niet.
	standeje	Onbekende betekenis van woord met het Nederlandse diminutiefsuffix <i>-je</i> . In de context 'ik ga een standeje mole'.
	staaltje	Bedoelt <i>stalletje</i> met het diminutiefsuffix <i>-etje</i> en corrigeert zichzelf na vraag om verduidelijking van de onderzoeker.
	broekie	Het Engelse suffix <i>-ie</i> wordt toegepast op het Nederlandse woord <i>broek</i> in plaats van de gangbare Nederlandse verkleining met <i>-je</i> in <i>broekje</i> . In de context 'kleine broekie'.
	popke (2)	Verkleining van het woord <i>pop</i> met het suffix <i>-ke</i> . In de context 'daar gaat de popke'.
021028	liedje (3)	
	mommy (6)	Engelse aanspreekvorm voor de moeder met suffix <i>-y</i> .

	mammy	Engelse aanspreekvorm voor de moeder met suffix <i>-y</i> . Haar vader spreekt ze wel aan met <i>papa</i> .
021114	vingertjes, bloemetje, kindje (2), beetje, kleintje, pitje, biggetje	
	poessie	Het Engelse suffix <i>-ie</i> wordt toegepast op het Nederlandse woord <i>poes</i> in plaats van de gangbare Nederlandse verkleining met <i>-je</i> in <i>poesje</i> .
	kinneke	Bedoelt waarschijnlijk <i>kindje</i> . Gebruikt een vorm van verkleining met suffix <i>-ke</i> .
	pipi (3)	Spreekt de vader aan met <i>pipi</i> , met het Engelse suffix <i>-ie</i> . Spreekt de vader ook veel aan met de gebruikelijke vorm <i>papa</i> (12).
	mommy (19)	Engelse aanspreekvorm voor de moeder met suffix <i>-y</i> . Maakt ook gebruik van <i>mama</i> .
	lammeke (4)	Verkleining van het woord <i>lam</i> met het suffix <i>-eke</i> in plaats van het Nederlandse <i>-etje</i> . In de context 'een klein lammeke'.
	pikkekes	Onbekende betekenis van woord met het suffix <i>-kes</i> . In de context 'de kleine pikkekes'.
	pikkelke	Onbekende betekenis van woord met het suffix <i>-ke</i> . In de context 'de ander pikkelke'.
	beerke	Verkleining van het woord <i>beer</i> met het suffix <i>-ke</i> .
030006	mommy (7)	Engelse aanspreekvorm voor de moeder met suffix <i>-y</i> .
	mammy	Engelse aanspreekvorm voor de moeder met suffix <i>-y</i> .
	daddy	Engelse aanspreekvorm voor de vader met suffix <i>-y</i> .
030011	schrijfmachientjes	
	kindjen	Bedoelt <i>kindjes</i> met het gebruikelijke suffix <i>-jes</i> . Maakt gebruik van suffix <i>-jen</i> .
	mommy (6)	Engelse aanspreekvorm voor de moeder met suffix <i>-y</i> .
	pipi (2)	Wordt gebruikt in de context 'I have to go pipi'. Woord dat overgenomen is uit het Frans en veel gebruikt wordt in Vlaanderen. Het is een woord in kindertaal voor een kleine boodschap, ofwel <i>plasje</i> .

030017	cookies	Engels woord voor <i>koekjes</i> met suffix <i>-ies</i> . Gebruikt in de context: 'I ate a lot of cookies on there'.
	mommy (12)	Engelse aanspreekvorm voor de moeder met suffix <i>-y</i> .
	mammy	Engelse aanspreekvorm voor de moeder met suffix <i>-y</i> .
	a little drop	Engelse diminutievorming door toevoeging van <i>a little</i> aan het Nederlandse woord <i>drop</i> , in plaats van het woord <i>dropje</i> met suffix <i>-je</i> .
	potke	Verkleining van het woord <i>pot</i> met het suffix <i>-ke</i> in plaats van het Nederlandse <i>-je</i> .
	potteke	Verkleining van het woord <i>pot</i> met het suffix <i>-eke</i> in plaats van het Nederlandse <i>-je</i> .
030106	pipi (2)	Wordt gebruikt in de context 'mommy i have to go pipi'. Woord dat overgenomen is uit het Frans en veel gebruikt wordt in Vlaanderen. Het is een woord in kindertaal voor een kleine boodschap, ofwel <i>plasje</i> .
	mommy (7)	Engelse aanspreekvorm voor de moeder met suffix <i>-y</i> . Maakt ook gebruik van <i>mama</i> .
030112	beetje	
	mommy (7)	Engelse aanspreekvorm voor de moeder met suffix <i>-y</i> . Maakt ook gebruik van <i>mama</i> .
	filmke	Verkleining van het woord <i>film</i> met het suffix <i>-ke</i> in plaats van het Nederlandse <i>-pje</i> .
030113	daddy	Engelse aanspreekvorm voor de vader met suffix <i>-y</i> .
030118	fietsje, kindje	
	cookie	Engels woord voor <i>koekje</i> met suffix <i>-ie</i> . Gebruikt in de context: 'she is bad cookie'.
	mommy (4)	Engelse aanspreekvorm voor de moeder met suffix <i>-y</i> . Maakt ook gebruik van <i>mama</i> .
	tutteke (4)	Woord met diminutiefsuffix <i>-ke</i> dat in Antwerpen wordt gebruikt voor <i>fopspeen</i> . Onder andere gebruikt in de context: 'I want tutteke'.

	pipi	Woord dat overgenomen is uit het Frans en veel gebruikt wordt in Vlaanderen. Het is een woord in kindertaal voor een kleine boodschap, ofwel <i>plasje</i> .
	pommy's	Onbekende betekenis van woord met het Engelse suffix <i>-y</i> . In de context: 'your pommy's gonna punish you'.
030126	teentjes	
	doddeke	Onbekende betekenis van woord met het suffix <i>-ke</i> . Wordt gebruikt in een gesprek over een paardenstaart.
	mommy (16)	Engelse aanspreekvorm voor de moeder met suffix <i>-y</i> . Maakt ook gebruik van <i>mama</i> .
	mammy	Engelse aanspreekvorm voor de moeder met suffix <i>-y</i> . Maakt ook gebruik van <i>mama</i> .
	pipi	Woord dat overgenomen is uit het Frans en veel gebruikt wordt in Vlaanderen. Het is een woord in kindertaal voor een kleine boodschap, ofwel <i>plasje</i> .
030207	stukjes (6), kleintjes (2), mondstukjes, kindjes (2), paardjes (3), dingetjes, eentje (13), vingertjes	
	kaakskes	Verkleining van het woord <i>kaken</i> met het suffix <i>-skes</i> .
	mommy (40) + mammy (8) + daddy + mamammy + mammie (2)	Aanspreekvorm voor de moeder en vader, met klinkerveranderingen en suffix <i>-y</i> . Maakt ook gebruik van <i>mama</i> .
	koekiet	Bedoelt <i>koekje</i> met suffix <i>-je</i> , maar gebruikt het suffix <i>-iet</i> . Wordt gecorrigeerd door de onderzoeker.
	wieleke	Verkleining van het woord <i>wiel</i> met het suffix <i>-eke</i> in plaats van het Nederlandse <i>-tje</i> .
030309	kindjes (2), bordje, minuutjes (3), vlammetjes, visjes, konijntje, duifje	
	wortelkes	Verkleining van het woord <i>wortel</i> met het suffix <i>-kes</i> .
	beet + beetj	In de context: 'beet beetj aan mij'. Bedoelt <i>beetje</i> maar laat achtereenvolgens het hele diminutiefsuffix weg en de letter /e/.
	ranjen	De onderzoeker heeft het over <i>oranje</i> in het gesprek, wordt waarschijnlijk ook

		bedoeld door Kate. Eerste klinker /o/ weggelaten en een /n/ achter het suffix <i>-je</i> .
	poesetjes (2)	Onder andere gebruikt in de context: 'as as de poesetjes zijn af dan kan ik gaan'. Gebruikt een ongebruikelijke vorm met het suffix <i>-etjes</i> in plaats van <i>poesjes</i> met het suffix <i>-jes</i> . In de zin ervoor gebruikt ze <i>poesettes</i> .
030316	snoepje (2), vlammetjes, beetje (8), boekje (2), handjes (2), geschenkje, dingetje, eentje	
	jelly	Onbekende betekenis van woord met het Engelse suffix <i>-y</i> . In de context: 'las jelly'.
	pappie	Aanspreekvorm voor de vader met suffix <i>-ie</i> .
	bedjetje	Gebruikt een ongebruikelijke vorm met het suffix <i>-jetje</i> in plaats van <i>bedje</i> met het suffix <i>-je</i> .
	pipi	Woord dat overgenomen is uit het Frans en veel gebruikt wordt in Vlaanderen. Het is een woord in kindertaal voor een kleine boodschap, ofwel <i>plasje</i> .

8.4 Deelvraag 4, Italiaans-Nederlands

Narratief	Gebruikte vorm	Analyse indien afwijkend
010911	broodje (2), mjamie (2)	
011007	koekje, eentje (2), tikkie, keertje	
	ragno piccolo (2)	Letterlijke betekenis: <i>spin klein</i> . De vader herhaalt het in het Nederlands als <i>kleine spin</i> .
011100	eentje (4), doosje (4), koekje, geitje, koetje, muisjes, nijlpaardje, keertje, konijntje, kuikentje, eendjes (2)	
020021	huisje, lepeltje, beertje, boekje (4), kleintje, ijsje, vriendjes (2), aapje (2), muisje, visjes (2), konijntje (4)	
	piccolina	Letterlijke betekenis: <i>kleintje</i> . In de Nederlandse context: 'alleen maar een <i>piccolina</i> '.
020120	olifantje, kindjes, eventjes, kusje	
020218	koekjes, hoedje (3), hapje, duifjes (3), stukje, broodje, meisje (2), blaadje (4), karretje (2), boekje, beertje (2), muisje, wagentje (7), boontje (2)	
	plaasje	Bedoelt <i>blaadje</i> , maar spreekt een beginconsonant /p/ uit in plaats van /b/ en de consonant vóór het diminutiefsuffix <i>-je</i> wordt veranderd van een /d/ in een /s/.
	Pinocchio (8)	De Italiaanse naam voor het houten jongetje uit het beroemde verhaal van Carlo Collodi (Wikipedia, z.d.). Letterlijke betekenis is <i>stukje pijnboom</i> . In het Nederlands meestal <i>Pinokkio</i> genoemd.
	kastie (3)	Bedoelt <i>korstje</i> , in de context: 'ik eet ook kastie'. Gebruikt diminutiefsuffix <i>-ie</i> in plaats van <i>-je</i> . Bovendien klinkerverandering van /o/ in /a/ en weglating van consonant /r/.
020323	eventjes (2), eendje (2), boekje (4), koekjes (2), rokje, Heleentje, pilletje (2)	
020510	baby'tje (4), huisje, kopje, varkentjes (3), tafeltje, worteltjes, knäckebroodje, kussentje (3), boekje, verhaaltjes, dekentje, bedje, hondjes, muisjes, konijntje (2), beertje (2), eendjes,	

	raampje, papegaaitje, varkentje (2), kindjrobot, meisjrobot, beetje	
	keetje (3)	Onbekende betekenis van het woord met het Nederlandse diminutiefsuffix <i>-je</i> , bijvoorbeeld in de context 'is dat op je voet een keetje'. Vader snapt niet wat Heleen bedoelt.
	gonijntje	Geen fout in de uitspraak van het diminutiefsuffix, wel in de beginconsonant /k/, waar een /g/ van wordt gemaakt.
	coniglietto (2) + conietto	Italiaans voor <i>konijntje</i> met het Italiaanse diminutiefsuffix <i>-etto</i> . Wordt gebruikt in een gesprek van de vader met Heleen over wat de Italiaanse moeder tegen een <i>konijntje</i> zou zeggen in het Italiaans. Heleen heeft moeite met de uitspraak.
	Pinocchio	De Italiaanse naam voor het houten jongetje uit het beroemde verhaal van Carlo Collodi (Wikipedia, z.d.). Letterlijke betekenis is <i>stukje pijnboom</i> . In het Nederlands meestal <i>Pinokkio</i> genoemd.
020607	stukje, zeepaardjes, kindje, huisje (3), kuikentjes, muisjes, torentje, olifantjes, hoedje (3)	
	cavalluccio (2)	Italiaans voor <i>zeepaardje</i> . Wordt gebruikt in een gesprek van de vader met Heleen over wat de Italiaanse moeder tegen een <i>zeepaardje</i> zou zeggen in het Italiaans.
	stoutie (2) + stoulie + loutie + touli	Vormvarianten die Heleen gebruikt als ze tegen een boek zegt dat het stout is. Maakt gebruik van het suffix <i>-ie</i> .
020709	kussentje, verbandje (3), beetje (5), vriendjes	
020820	beetje (9), dingetje (2), stukje, boekje (6), kangaroetje, touwtje	
	Prietie	Naam die Heleen bedenkt voor een <i>klein kangaroetje</i> . Maakt gebruik van het suffix <i>-ie</i> .
021006	hoedje (3), zachtjes (2), boekjes, kuikentje (3), eendjes (4), huisje, vriendje, poesje, muisjes (7), beetje (3), meisje (3), hondje, baby'tje (3), briefje, eventjes (4), beertje (2),	

	Bruintje, varkentje, kindje, plaatje, oogjes, stoeltje, sterretje (3)	
021104	kaartjes (2), eventjes (5), beetje (3), plakbandjes, stukje (2), slingertje (5), cadeautje (3), stoeltje, sterretjes, feestje, huisje, pianootje (2), liedje, vogeltje, jasje (4), bordje (2), dingetjes (5), spulletjes, winkeltje (3), koekjes	
030021	vriendjes (2), stukje (6), autootje, krijtjes, boekje, zachtjes (2), streepjes, raketje, muziekje, kaboutertje, clowntje, draadje (4), kuikentje, hoedje, meisje (2)	
030114	eventjes (4), doosjes (2), pijpje, beetje (4), gekkies (4) chocolaatje, bakje, schaapje (2), kaarsje, blikje (3), eentje, uitjes (3)	
	ballontje	In plaats van het diminutiefsuffix <i>-etje</i> in <i>ballonnetje</i> , wordt gebruik gemaakt van het suffix <i>-tje</i> .
	Joopie (3)	De naam <i>Joop</i> wordt verkleind door toevoeging van het suffix <i>-ie</i> .
030209	hoedje, eentje, pakje, gaatjes (3), ietsje, eventjes (4), beetje (2), broertje, zakdoekjes, centjes, bedjes, kussentje, plaatsje, babietje, kleertjes, beentje	
	talkje	Bedoelt <i>dankje</i> , maar verandert de beginconsonant van een /d/ in een /t/ en spreekt het consonantcluster /lkj/ uit in plaats van /nkj/. Het juiste diminutiefsuffix <i>-je</i> wordt toegepast.
	sootje	Bedoelt <i>zootje</i> , maar spreekt beginconsonant /s/ uit in plaats van /z/.
	francobolletje	Onbekende betekenis en bedoeling van het woord met het Nederlandse diminutiefsuffix <i>-je</i> en het vermoedelijke Italiaanse woorddeel <i>franco</i> .
	zaddoekjes (5)	Geen fout in de uitspraak van het diminutief, wel in het consonantcluster /kd/, waar /dd/ van wordt gemaakt.
	mammie	Aanspreekvorm voor de moeder met suffix <i>-ie</i> . Maakt verder in alle fragmenten gebruik van de aanspreekvorm <i>mama</i> .

030229	eventjes (7), dingetje, elfje, feestje, bandje, beetje (3), kindje, hoedje, torentje, schaapje, stoeltje, jakkie	
	beestjen	Bedoelt <i>beestjes</i> met het gebruikelijke suffix <i>-jes</i> . Maakt gebruik van suffix <i>-jen</i> .
	Jopie	De naam <i>Joop</i> wordt verkleind door toevoeging van het suffix <i>-ie</i> .
030328	stiekempjes, chocolaatje, pakje, eentje, eventjes (5), verhaaltje (3), stukje (3), huisje, tafeltje	
	Joopie (3)	De naam <i>Joop</i> wordt verkleind door toevoeging van het suffix <i>-ie</i> .
	Pinocchio (6)	De Italiaanse naam voor het houten jongetje uit het beroemde verhaal van Carlo Collodi (Wikipedia, z.d.). Letterlijke betekenis is <i>stukje pijnboom</i> . In het Nederlands meestal <i>Pinokkio</i> genoemd.
	bogje	Bedoelt <i>blokje</i> , in de context 'ik doe net alsof ik ook een bogje ben'. Laat de consonant /l/ weg en verandert de /k/ in een /g/ in de uitspraak. Het juiste diminutiefsuffix <i>-je</i> wordt toegepast.
	stukkies	Bedoelt <i>stukjes</i> , maar gebruikt het suffix <i>-ies</i> in plaats van <i>-jes</i> .
030502	stukjes, beetje (6), dingetje, kindje (2), meisje (4), verhaaltje, pootje, kindertjes (2), lichtje, hekjes (3), lijstje (2), lieveheersbeestjes	
	Joopie	De naam <i>Joop</i> wordt verkleind door toevoeging van het suffix <i>-ie</i> .
030605	huisje (3), stoeltje (10), winkeltje, matjeswinkel, beetje (7), rondje, centjes (2), matje (3), badje (2), staartje, eentje, gekkie, feestje, bordje (3), stukje (4), meisje, pilletjes (2)	
030720	feestje, eventjes (2), spelletje, eentje (2), dingetje, kindertjes (8), beeldje (5), beetje (3), huisje (2), verhaaltje (2), meisje, stekeltjes, kussentje (3), lapje, koekjes	
	Leporello (5)	Naam van een fictief persoon in een verhaaltje met het Italiaanse diminutiefsuffix <i>-ello</i> .

030901	beetje (6), baby'tjes, spelletje (2), eventjes, uurtjes (2), kleintje, kaboutertje, stilletjes, koekjes	
030922	kindje, vriendje (2), meisje (4), beetje (13), machinetje (3), dingetje, speeltje, Plofje, ongelukje (2), krulletjes, bedje (2), uurtje, verhaaltje, broertje, kamertje (2), slaapkamertje, Olifantjesschool, verstopplekje, spelletje (3), plekje (5), kapperspelletje, elastiekje, stekeltjes, plaatje	
	ruikje	Maakt gebruik van de ongebruikelijke vorm <i>ruikje</i> in de zin 'ik ruikje'. De vader vraagt wat ze bedoelt, waarop Heleen antwoord: 'dat is ruik'. Heleen behandelt <i>ruik</i> als een zelfstandig naamwoord dat verkleind kan worden.
	prufumpje (3)	De eerste lettergeep <i>par</i> wordt uitgesproken als <i>pru</i> . Geen fout in de uitspraak van het diminutief.
040027	keertje (4), briefje, nachtje, papiertje, dagje, kleintje, eentje (5), bordje, plakbandje (2)	
	Timmie	De naam <i>Tim</i> wordt verkleind door toevoeging van het suffix <i>-ie</i> .
040125	winkeltje (3), centjes (5), eentje (3), bonnetje, eventjes (9), muntjes (3), keertjes, muziekje, kaarsjes, dingetjes (2), stoeltje (2), beetje, briefjes, liedje, rupsje (2), vlindertje, speeltje,	
	strakkies	Bedoelt <i>strakjes</i> , maar gebruikt het suffix <i>-ies</i> in plaats van <i>-jes</i> .
040400	kastje, hapjes (3), handjes, nummertjes (2), ongelukje, stukje, lijntje, boekjes, kindje, beetje, schaapje, herdertjes (2), herderinnetjes, vliegtuigje (2), jongetje, eventjes (2), brokjes, kiesjes, vitamientjes (3), verhaaltje (6)	
	haatje	Onbekende betekenis en bedoeling van het woord met het Nederlandse diminutiefsuffix <i>-je</i> . Wordt gebruikt in de context: 'ik ga nu even naar Kim's haatje'.

	Jopie (2)	De naam <i>Joop</i> wordt verkleind door toevoeging van het suffix <i>-ie</i> .
040502	keertje (2), schepjes, stukje (2), beetje (7), boterhammetje, hapje (2), blikje, broodje, snoepjes (2), broertje (2), zusje, boekje (5), eendje (2), nageltjes, plaatjes, rietje, balletje, bandje, kopje	
	Jopie (8)	De naam <i>Joop</i> wordt verkleind door toevoeging van het suffix <i>-ie</i> .
	papie	Aanspreekvorm voor de vader met suffix <i>-ie</i> . Maakt verder in alle fragmenten gebruik van de aanspreekvorm <i>papa</i> .
040600	grapje (2), zinnetje, motortje, keertje, ongelukje (2)	
040601	verhaaltje (7), ietsje (2), ietsjes, beetje (4), krukje, tafeltjes, zakje, groetjes (2)	

8.5 Deelvraag 5, Frans-Nederlands

8.5.1 Annick

Narratief	Gebruikte vorm	Analyse indien afwijkend
020700	bosvriendjes, poppetje (5), poesje (10), blaadje (2), worteltjes (2), beetje (3), ijsje (16), eentje, elastiekje, oogje (2), vriendje	
	zuldaatjes	Bedoelt <i>soldaatjes</i> . Geen fout in de diminutievorming, maar spreekt <i>zul</i> uit als eerste lettergreep in plaats van <i>sol</i> .
	suldaatjes	Bedoelt <i>soldaatjes</i> . Geen fout in de diminutievorming, maar verandert de /o/ uit de eerste lettergreep <i>sol</i> in een /u/.
	boesie	Bedoelt <i>poesje</i> met het gebruikelijke suffix <i>-je</i> . Verandert de beginconsonant /p/ in een /b/ en gebruikt het diminutiefsuffix <i>-ie</i> .
	ijtje	Bedoelt <i>ijsje</i> , maar spreekt een /t/ uit in plaats van een /s/.
	petits amis	Schakelt over naar het Frans tegen de vader en gebruikt Frans voor het Nederlandse verkleinwoord <i>vriendjes</i> . De verkleining in het Frans wordt gevormd door toevoeging van het adjectief <i>petits</i> .
	petits bois	Schakelt over naar het Frans tegen de vader en gebruikt Frans voor het Nederlandse verkleinwoord <i>houtjes</i> . De verkleining in het Frans wordt gevormd door toevoeging van het adjectief <i>petits</i> .
020900	lepeltje (3), kwastje, doekje, kusje	
030210	schaapje (3), koetje, beetje (2), stoeltje (5)	
	vaantje	Bedoelt <i>varkentje</i> , in de context 'nu het vaantje'. De middelste lettergreep wordt weggelaten, de /a/ wordt een lange klinker en het diminutiefsuffix wordt eveneens uitgesproken.
030410	cadeautje (6), beetje (3), zonnetje, konijntjes (2), lampje, kaarsje, kerstmannetje	
	papi (4)	Aanspreekvorm voor de vader met suffix <i>-i</i> . Maakt ook gebruik van de aanspreekvorm <i>papa</i> .

	mamie (7)	Aanspreekvorm voor de moeder met suffix <i>-ie</i> . Maakt ook gebruik van de aanspreekvorm <i>mama</i> .
	solletje	Bedoelt <i>zonnetje</i> . Vermengt het Franse woord <i>soleil</i> en Nederlandse diminutiefsuffix <i>-etje</i> . In de context: 'dan ga ik verven en papier daarop en solletje maken met de kwas'.
030820	kaartjes (8), beetje, liedjes (2), knopje, buisjes, stokjes, stoeltje, broertje, cadeautjes (3), pakketje, verhaaltje, deurtjes (3), chocolaatjes, bakje (2), beetje	
031016	knopjes, zeepaardje, meisje, eentje (5), verhaaltje (2), plaatje, spelletje (2), beetje (2), stukje (2), zusje (2), mannetje, bootje (4), bosvriendjes (2), eventjes	

8.5.2 Anouk

Narratief	Gebruikte vorm	Analyse indien afwijkend
021010	appeltjes, beetje (2), babietje (5), neusje (2), kleurtjes (2), kaartjes (5), geitjes, zakdoekje, huisje (2), muisje	
	saapje (2)	Bedoelt <i>schaapje</i> , maar spreekt alleen de /s/ uit in plaats van het consonantcluster /sch/. Het diminutiefsuffix wordt wel correct uitgesproken.
	mamie (2)	Aanspreekvorm voor de moeder met suffix <i>-ie</i> . Maakt ook gebruik van de aanspreekvorm <i>mama</i> .
	nuisje	Bedoelt <i>huisje</i> . Verandert de beginconsonant /h/ in een /n/. Geen fout in de uitspraak van het diminutief.
	zadoekje	Bedoelt <i>zakdoekje</i> , maar spreekt alleen de /d/ uit van het consonantcluster /kd/. Geen fout in de uitspraak van het diminutief.
	keines	Bedoelt <i>kleintjes</i> . Gebruikt <i>-es</i> in plaats van het diminutiefsuffix <i>-tjes</i> en spreekt alleen de /k/ uit in plaats van het consonantcluster /kl/.

030729	blaadje, cadeautje (7), Sneeuwvitje, verhaaltjes, spelletjes, eentje (8), kaasje, vogeltje (3), eendje	
	papi (2)	Aanspreekvorm voor de vader met suffix <i>-i</i> . Maakt ook gebruik van de aanspreekvorm <i>papa</i> .
	mamie (2)	Aanspreekvorm voor de moeder met suffix <i>-ie</i> . Maakt ook gebruik van de aanspreekvorm <i>mama</i> .
	le petit lapin	In de context van een Franse zin: 'et après Bambi i regarde le petit lapin qui dort.' Gebruikt Frans voor het Nederlandse verkleinwoord <i>konijntje</i> . De verkleining in het Frans wordt gevormd door toevoeging van het adjectief <i>petit</i> .
	faire pipi	In de context van een Franse zin: 'comme ça (..) faire pipi!' Gebruikt de Franse uitdrukking voor <i>een plasje doen</i> .
	les petits pions	In de context van een Franse zin: 'oui, mais il faut d'abord partager les petits pions hein?' Gebruikt Frans voor het Nederlandse verkleinwoord <i>pionnetjes</i> . De verkleining in het Frans wordt gevormd door toevoeging van het adjectief <i>petits</i> .
	les petits pois	In de context van een Franse zin: 'et qui a les petits pois?' Gebruikt Frans voor het Nederlandse verkleinwoord <i>erwtjes</i> . De verkleining in het Frans wordt gevormd door toevoeging van het adjectief <i>petits</i> .
	une petit bâton	In de context van een Franse zin: 'et qui a le lutin qui traîne une petit bâton.' Gebruikt Frans voor het Nederlandse verkleinwoord <i>stokje</i> . De verkleining in het Frans wordt gevormd door toevoeging van het adjectief <i>petit</i> .